

Allmänna bidrag till kommuner

25

Förslag till statens budget för 2020

Allmänna bidrag till kommuner

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	4
Diagramförteckning	5
1 Förslag till riksdagsbeslut	7
2 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.....	9
2.1 Omfattning.....	9
2.2 Utgiftsutveckling	9
2.3 Mål för utgiftsområdet.....	10
2.4 Resultatredovisning.....	10
2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	10
2.4.2 Kommunsektorn i samhällsekonomin	11
2.4.3 Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn	12
2.4.4 Kommunalekonomisk utjämning	19
2.4.5 Utjämning av LSS-kostnader	20
2.4.6 Staten bidrar till ökade möjligheter till jämförelser.....	20
2.4.7 Ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting	20
2.4.8 Statens styrning av kommunsektorn.....	21
2.4.9 Analys och slutsatser	21
2.5 Politikens inriktning	23
2.5.1 Kommunsektorns ekonomiska utveckling 2018–2022	23
2.5.2 Välfärden ska stärkas	23
2.5.3 Nivån på de generella statsbidragen	24
2.5.4 En effektiv verksamhet av hög kvalitet	24
2.5.5 Statens styrning av kommunsektorn.....	24
2.5.6 Väl fungerande ramverk	25
2.6 Budgetförslag.....	26
2.6.1 1:1 Kommunalekonomisk utjämning.....	26
2.6.2 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader.....	31
2.6.3 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer.....	32
2.6.4 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen.....	33
Bilaga	Riktade statsbidrag till kommunsektorn

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	7
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	9
Tabell 2.2	Härledning av utgiftsram 2020–2022. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	10
Tabell 2.3	Resultaträkning för kommunsektorn	13
Tabell 2.4	Balansräkning för kommunsektorn	15
Tabell 2.5	Kostnader per verksamhetsområde	18
Tabell 2.6	Kommunalekonomisk utjämning kommuner 2018	19
Tabell 2.7	Kommunalekonomisk utjämning landsting 2018	19
Tabell 2.8	Kommunsektorns finanser	23
Tabell 2.9	Anslagsutveckling 1:1 Kommunalekonomisk utjämning	26
Tabell 2.10	Tillskott, ekonomiska regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen och övriga ekonomiska regleringar för anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning	30
Tabell 2.11	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Kommunalekonomisk utjämning	31
Tabell 2.12	Anslagsutveckling 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	31
Tabell 2.13	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	31
Tabell 2.14	Anslagsutveckling 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	32
Tabell 2.15	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	32
Tabell 2.16	Anslagsutveckling 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	33
Tabell 2.17	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	33

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Förändring i antalet invånare per kommun 2009–2018	11
Diagram 2.2	Förändring av försörjningskvot 2009–2018 i kommuner efter befolkningsstorlek.....	12
Diagram 2.3	Resultat	13
Diagram 2.4	Andelen kommuner och landsting som redovisar positiva resultat	14
Diagram 2.5	Investeringsutgifter.....	15
Diagram 2.6	Långfristiga skulder.....	16
Diagram 2.7	Förändring av intäkter och kostnader	16
Diagram 2.8	Statsbidrag till kommunsektorn.....	17

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt tabell 1.1.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Kommunalekonomisk utjämning	120 808 984
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 600 438
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	8 150
1:4	Stöd med anledning av flyktingsituationen	3 000 000
Summa		128 417 572

2 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet Allmänna bidrag till kommuner omfattar fyra anslag. Inom ramen för anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* redovisas flera olika bidrag och avgifter (se avsnitt 2.5.1). Utgiftsområdet omfattar vidare anslaget

1:2 *Utjämningsbidrag för LSS-kostnader* (inkomsttitel 7121 *Utjämningsavgift för LSS-kostnader*), se avsnitt 2.5.2. I utgiftsområdet ingår också anslagen 1:3 *Bidrag till kommunalekonomiska organisationer* (se avsnitt 2.5.3) och 1:4 *Stöd med anledning av flyktingsituationen* (se avsnitt 2.5.4).

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	99 808	110 539	110 539	120 809	123 921	124 273
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 094	4 506	4 506	4 600	4 600	4 600
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	7	7	7	8	7	7
1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	7 000	5 000	5 000	3 000		
<i>Äldreanslag</i>						
2019 1:5 Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet	500					
Totalt för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	111 409	120 052	120 052	128 418	128 529	128 881

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

2.2 Utgiftsutveckling

I denna proposition föreslås utgifterna under utgiftsområdet öka med 8,4 miljarder kronor 2020 jämfört med 2019. Ökningen beror i huvudsak på ett generellt tillskott till kommunerna med 3,5 miljarder kronor samt på sänkningen av skatten för personer över 65 år. Skattesänkningen innebär att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket medför en minskning av kommunernas och landstingens skatteintäkter. Kommuner och landsting ska kompenseras för det intäktsbortfall som förslaget innebär. Denna

kompensation innebär en ökning av utgifterna under utgiftsområdet med ca 4 miljarder kronor.

Därutöver tillkommer andra ekonomiska regleringar som netto ökar anslagsnivån (se avsnitt 2.5).

**Tabell 2.2 Härledning av utgiftsram 2020–2022.
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner**

Miljoner kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	119 993	119 993	119 993
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²			
Beslut	8 423	8 534	8 886
Varav BP20 ³	4 284	3 657	4 007
Överföring till/från andra utgiftsområden	2	2	2
Varav BP20 ³			
Övrigt			
Ny ramnivå	128 418	128 529	128 881

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområdet är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet. (prop. 2008/09:1 utg.omr. 25 avsnitt 2.3, bet. 2008/09:FiU3, rskr. 2008/09:150).

2.4 Resultatredovisning

2.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen avseende utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner skiljer sig från andra utgiftsområden på grund av hur ansvarsfördelningen mellan stat, kommuner och landsting ser ut. Ansvar för en stor del av den svenska offentliga förvaltningen, såsom hälso- och sjukvård, omsorgsverksamhet och utbildningsverksamhet, har i lag ålagts kommunerna och landstingen.

Ramarna för den kommunala verksamheten sätts av riksdagen, regeringen och statliga myndigheter i form av lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter samt genom andra former av styrmedel. Utöver de lagreglerade uppgifterna finns en fri sektor, inom vilken kommuner och

landsting kan ombesörja egna angelägenheter, s.k. frivillig verksamhet.

Det kommunala självstyret och beskattningsrätten

Det kommunala självstyret innebär att kommunsektorn har stor frihet att själv, inom ramen för bl.a. befintlig lagstiftning, utforma och ansvara för sin verksamhet. Självstyret skapar möjlighet till lokal anpassning av verksamheten och innebär att demokratiska församlingar i kommuner och landsting kan styra över verksamheten och ansvara för dess ekonomiska och verksamhetsmässiga hållbarhet. Genom den kommunala beskattningsrätten har kommunerna och landstingen ett långtgående ansvar för finansieringen av sina olika verksamheter. Skatteintäkterna utgör två tredjedelar av kommunsektorns totala intäkter. Kommuner och landsting är ansvariga för verksamheternas resultat, kvalitet och innehåll. Varje kommun och landsting ska redogöra för om kraven i kommunallagen (2017:725) på en budget i balans och en god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Det kommunala självstyret, kommunernas ansvar för välfärdsverksamheterna som styrs genom lagar och förordningar samt den kommunala beskattningsrätten utgör alla viktiga delar av den svenska decentraliserade samhällsmodellen.

Statens bidrag till kommunsektorn

Staten bidrar till finansieringen av de kommunala verksamheterna dels genom generella statsbidrag (främst anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning*), som 2018 utgjorde nästan 10 procent av sektorns inkomster, dels genom riktade statsbidrag, som samma år utgjorde nästan 9 procent av inkomsterna. Mer ingående information om de olika riktade bidragen finns under övriga utgiftsområden och i bilagan till detta utgiftsområde.

Uppföljning av de generella statsbidragen

På grund av ansvarsfördelningen mellan staten och kommunsektorn, och eftersom den största delen av kommunsektorns intäkter utgörs av kommunala skatteintäkter, går det inte att följa upp hur de generella statsbidragen används. Det går därför inte heller att dra slutsatser om sambandet mellan å ena sidan storleken på de generella statsbidragen och fördelningen av dessa, och å andra sidan enskilda kommuners och landstings ekonomiska resultat och finansiella ställning. Den uppföljning som görs i detta avsnitt tar därför i första hand sikte på den första delen av

målet för utgiftsområdet, att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting. Redovisningen omfattar följande:

- resursutvecklingen och den demografiska utvecklingen,
- vikten av god ekonomisk hushållning,
- resultatutvecklingen i kommuner och landsting,
- utvecklingen av andra ekonomiska indikatorer,
- utvecklingen av tillgångar och skulder,
- statsbidragen till kommuner och landsting,
- systemet för kommunalekonomisk utjämning, och
- systemet för utjämning av s.k. LSS-kostnader.

Vidare redovisas hur stor andel av verksamheten som bedrivs av privata utförare, ersättningen till kommuner och landsting för mervärdesskatt inom icke skattepliktig verksamhet samt statens styrning av kommunsektorn. Även insatser som bl.a. syftar till att underlätta jämförelser i kommunsektorn redovisas.

2.4.2 Kommunsektorn i samhällsekonomin

Kommunsektorn ansvarar för en stor del av välfärdens verksamheter och bär därmed också en stor del av de offentliga utgifterna. De kommunala utgifterna motsvarade drygt 24 procent av BNP 2018, varav nästan 20 procentenheter utgjordes av kommunal konsumtion. Störst andel av konsumtionen avsåg hälso- och sjukvård, följt av utbildning och social omsorg. Konsumtionen ökade med ca 5 procent mellan 2017 och 2018, vilket var i nivå med förändringen närmast föregående år. De kommunala utgifternas andel av BNP har ökat med ca 2,5 procentenheter den senaste tioårsperioden.

Cirka 1,4 miljoner personer arbetade 2018 i verksamhet som finansieras av kommuner och landsting. Efter kraftiga ökningarna av antalet sysselsatta 2015 och 2016 mattades ökningstakten av 2017 och 2018. Kommunsektorns andel av det totala antalet sysselsatta i landet var 2018 på samma nivå, ca 27 procent, som för 10 år sedan.

En majoritet av de anställda i kommunsektorn är kvinnor.

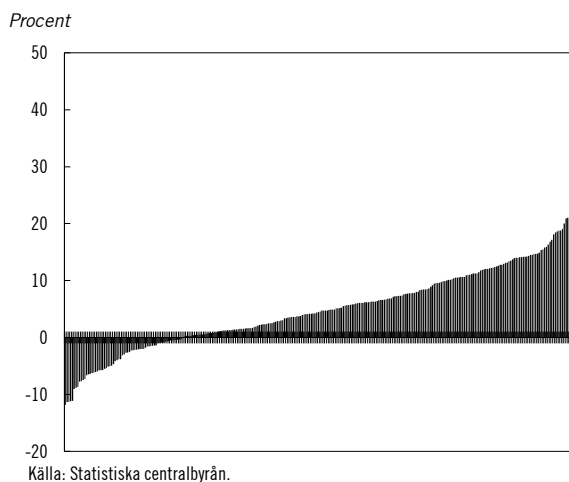
Demografin påverkar kommunsektorn

Befolkningens sammansättning och förändringar påverkar kommunsektorns ekonomi. Behovet av välfärdstjänster ökar när befolkningen ökar. Andelen av befolkningen i respektive utanför förvärvsaktiv ålder påverkar skatteintäkternas omfattning och behovet av välfärdstjänster.

Sveriges befolkning har de senaste 10 åren ökat med nästan 1 miljon invånare, varav 55 procent är män och 45 procent kvinnor. Tillväxten var störst i slutet av perioden, och 2016 och 2017 ökade befolkningen i ett stort antal kommuner. En avmattning skedde 2018 och flera kommuner minskade i folkmängd.

Trots befolkningsökningen 2009–2018 minskade befolkningen i cirka en femtedel av kommunerna, samtidigt som en kraftig tillväxt skedde i andra kommuner (se diagram 2.1). Det var framför allt i de befolkningsmässigt minsta kommunerna som befolkningen minskade.

Diagram 2.1 Förändring i antalet invånare per kommun 2009–2018

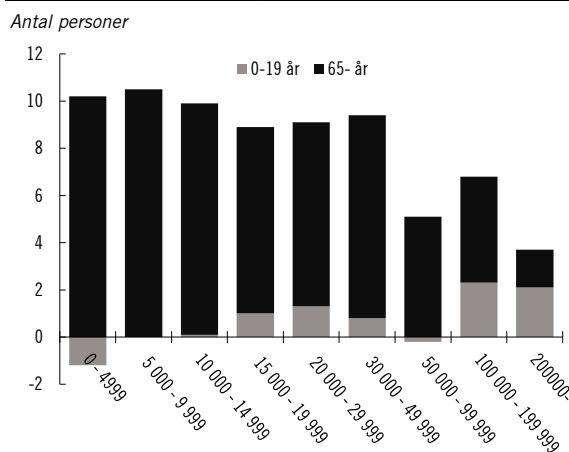
Försörjningskvoten i riket uppgick 2018 till 76, dvs. på 100 personer i åldern där flest förvärvsarbetar (20–64 år) fanns det 76 personer som var yngre än 20 år eller äldre än 64 år. Kvoten var högst i de kommuner som hade lägst antal invånare och minskade med stigande antal invånare. För 10 år sedan var kvoten 71.

Förändringen av kvoten beror till stor del på ett ökat antal äldre (diagram 2.2). Förändringen är störst i de befolkningsmässigt minsta kommunerna. I kommuner som har fler än 100 000 invånare beror förändringen till större del än i övriga kommuner på att antalet barn har ökat.

I de befolkningsmässigt minsta kommunerna har antalet barn i förhållande till antalet invånare i förvärvsaktiv ålder i stället minskat.

Befolkningsstillväxten väntas vara fortsatt hög framöver, med en fortsatt ökning av andelen barn och äldre.

Diagram 2.2 Förändring av försörjningskvot 2009–2018 i kommuner efter befolkningsstorlek

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

2.4.3 Den ekonomiska utvecklingen i kommunsektorn

God ekonomisk hushållning – för en långsiktig hållbar ekonomi

Det övergripande målet för den kommunala ekonomin anges i kommunallagen. Kommuner och landsting ska enligt lagen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer, t.ex. kommunala företag. Kravet på god ekonomisk hushållning innebär bl.a. att kommuner och landsting ska fastställa egna finansiella mål och ha en långsiktigt hållbar ekonomi. En grundläggande princip är att varje generation ska bära sina kostnader. Kommuner och landsting ska redovisa vilka mål och riktlinjer för deras verksamheter som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Vilka finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning beror på kommunernas och landstingens utgångsläge, förutsättningar och utmaningar. Finansiella mål kan bl.a. avse soliditet och skuldsättning på kort och lång sikt, hur finansiering ska ske, nivåer på betalningsberedskap samt risker och andra osäkerhetsfaktorer. Ett vanligt förekommande mål är att

resultatet ska uppgå till en viss andel av de sammanlagda skatteintäkterna och de generella statsbidragen. Tak eller målnivåer för skattesatsen och låneskulden är också vanligt förekommande mål.

Kommunallagens balanskrav anger den lägsta godtagbara resultatnivån på kort sikt. Det innebär att enskilda kommuner och landsting som huvudregel ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Bedömningen av om kravet är uppfyllt ska göras utifrån balanskravsresultatet, dvs. årets resultat enligt balansräkningen justerat för ett antal poster, bl.a. reavinst och reserveringar till en resultatutjämningsreserv (se vidare Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 5.3). Ett negativt resultat ska regleras inom tre år. Om det finns synnerliga skäl har dock en kommun eller ett landsting möjlighet att inte reglera ett negativt resultat.

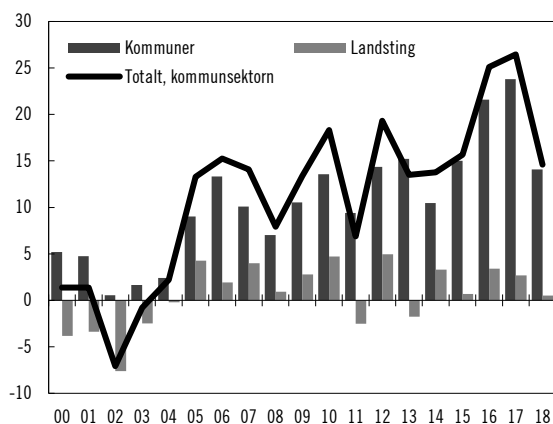
Vid utgången av 2018 var det 35 kommuner och 6 landsting som hade negativa resultat kvar att återställa om totalt 0,7 miljarder kronor för kommunerna respektive 2,8 miljarder kronor för landstingen. Jämfört med 2017 hade antalet kommuner som hade ett negativt resultat kvar att återställa ökat med 24 kommuner och beloppet som skulle återställas med 0,5 miljarder kronor. Antalet landsting som hade ett negativt resultat kvar att återställa hade ökat med 3 landsting och det sammanlagda beloppet som skulle återställas hade ökat med 0,9 miljarder kronor jämfört med 2017.

Sektorns resultat och finansiella ställning

Kommunsektorn har sammantaget redovisat positiva ekonomiska resultat sedan 2004. År 2018 uppgick resultatet till 14,6 miljarder kronor (se diagram 2.3 och tabell 2.3). Kommunernas resultat uppgick till 14,1 miljarder kronor och landstingens till 0,5 miljarder kronor. Storstäderna, dvs. Stockholm, Göteborg och Malmö, stod för sammantaget 6 miljarder kronor av kommunernas resultat. Stockholms läns landsting stod för 0,7 miljarder kronor av landstingens samlade resultat.

Diagram 2.3 Resultat

Miljarder kronor

Anm.: Med resultat avses resultat före extraordinära poster.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Resultatet för kommunerna och landstingen har varierat mellan åren. Resultatet varierade 2000–2018 mellan -7 miljarder kronor 2002 och 26 miljarder kronor 2017 för sektorn som helhet. Sektorns resultat har under perioden påverkats av tillfälliga händelser i både positiv och negativ riktning. Det genomsnittliga årliga resultatet för den senaste tioårsperioden var 16,7 miljarder kronor för sektorn som helhet, varav kommunerna stod för 14,8 miljarder kronor.

Tabell 2.3 Resultaträkning för kommunsektorn

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017	2018
Verksamhetens intäkter	179	196	222	226	229
varav driftbidrag ¹	29	38	65	60	57
Verksamhetens kostnader	-872	-917	-979	-1 021	-1 062
Avskrivningar	-28	-30	-32	-34	-35
Verksamhetens nettokostnader	-721	-751	-789	-828	-869
Skatteintäkter	602	634	670	704	724
Generella statsbidrag och utjämnning	127	128	140	146	153
varav läkemedelsförmånerna	21	23	24	25	27
varav kommunal fastighetsavgift	15	16	16	17	18
Finansiella intäkter	15	13	12	14	17
Finansiella kostnader	-10	-9	-8	-10	-11
Resultat före extraordinära poster	14	16	25	26	15
Extraordinära intäkter	2	0	0	1	0
Extraordinära kostnader	-2	-0	-0	-1	-1
Årets resultat	13	15	25	26	14
Årets resultat som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag	1,8	2,0	3,1	3,1	1,6
Balanskravsresultat	6	9	20	16	8

Anm.: Beloppen är avrundade till miljarder kronor. Eftersom beloppen är avrundade överensstämmer de inte alltid med summan. Generella statsbidrag redovisas enligt redovisningen i kommuner och landsting. Det innebär att statsbidraget för läkemedelsförmånerna och fastighetsavgiften ingår.

¹ Driftbidragen utgörs av riktade statsbidrag till kommunerna och landstingen (exkl. bidrag via Arbetsförmedlingen och bidrag för läkemedelsförmånerna).

Källa: Statistiska centralbyrån.

Resultatets andel av skatteintäkter och generella statsbidrag

År 2018 uppgick resultatet som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag i genomsnitt till 1,6 procent för sektorn som helhet (se tabell 2.3). Den genomsnittliga resultatandelen uppgick till 2,5 procent för kommunerna och till 0,2 procent för landstingen. Resultatandelen för 2018 var lägre än genomsnittet för den senaste tioårsperioden för både kommuner och landsting. Bland kommunerna varierade resultatandelen 2018 mellan -23 och 40 procent. Spridningen mellan

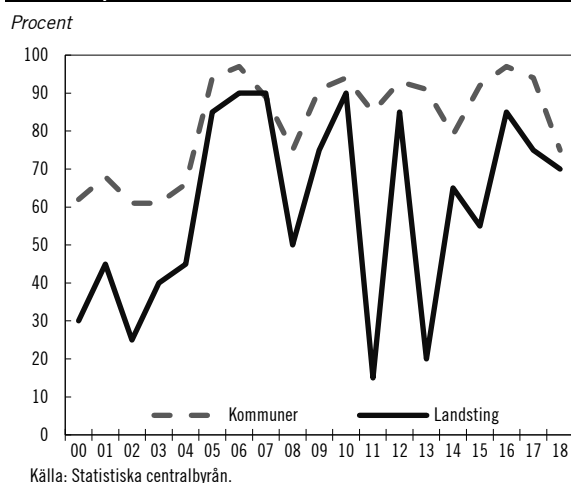
kommunerna med störst respektive minst andel minskade mellan 2017 och 2018. Befolkningsmässigt stora kommuner har generellt en högre resultatandel jämfört med små kommuner. Resultatandelen bland landstingen varierade 2018 mellan -6,1 och 2,6 procent.

Lägre andel som redovisar positiva resultat

År 2018 redovisade 221 kommuner (76 procent) och 14 landsting (70 procent) positiva resultat. Det var färre kommuner och landsting än föregående år (se diagram 2.4).

Drygt två femtedelar av kommunerna har redovisat positiva resultat under varje år den senaste tioårsperioden och nästan tre femtedelar av kommunerna den senaste femårsperioden.

Diagram 2.4 Andelen kommuner och landsting som redovisar positiva resultat

Andelen kommuner som redovisade negativa resultat 2018 var högre bland de befolkningsmässigt minsta kommunerna. Skillnaderna i resultat mellan enskilda kommuner minskade mellan 2017 och 2018. Trots flera år med god ekonomisk tillväxt har 41 kommuner redovisat negativa resultat två eller flera år under den senaste femårsperioden. Orsaken till de negativa resultaten varierar. Flera kommuner anger att underskotten har uppstått till följd av ökade kostnader inom kärnverksamheterna skola, vård och omsorg. Andra orsaker kan vara av mer tillfällig karaktär, exempelvis har några kommuner haft höga engångskostnader i samband med att de försäkrat bort delar av sin pensions-skuld.

Landstingen har haft en svagare resultatutveckling än kommunerna. Stockholms läns landsting är det enda landsting som genomgående har redovisat positiva resultat under den senaste

tioårsperioden. Hälften av landstingen har redovisat ett negativt resultat två eller flera år under den senaste femårsperioden. Dessa landsting har angett höga kostnader inom hälso- och sjukvården som en av orsakerna till det svaga resultatet.

Goda resultat i kommunkoncernerna

De flesta kommuner och landsting har någon del av sin verksamhet organiserad i företagsform, t.ex. har de flesta kommuner ett fastighetsbolag. Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna finns det totalt ca 1 800 kommun- och landstingsägda företag. Företagens ekonomiska ställning och resultat omfattas inte av kommunernas eller landstingens balans- och resultaträkning, utan finns i den sammanställda redovisningen (koncernredovisningen). Kommunerna och landstingen är dock, som ägare av företagen, indirekt ekonomiskt ansvariga för dessa. Det finns därför anledning att inkludera de kommunala företagen vid bedömningar av kommunsektorns ekonomi.

Resultatet i kommun- och landstingskoncernerna har generellt sett varit högre än resultatet i kommunernas och landstingens egen redovisning. Enligt koncernredovisningarna uppgick resultatet för 2018 till 26,7 miljarder kronor för kommuner, landsting och deras företag. Kommunkoncernerna stod för 25,8 miljarder kronor av resultatet. Jämfört med 2017 försämrades resultatet för sektorn och dess företag med 12,4 miljarder kronor. Resultatet för sektorn och dess företag 2018 var dock högre än det genomsnittliga årliga resultatet för den senaste tioårsperioden.

Ökade tillgångar och skulder

Kommunernas och landstingens balansräkning visar den finansiella ställningen vid årets slut och ger en bild av vilka tillgångar kommunerna respektive landstingen förfogar över och hur de har finansierats.

Kommunsektorns tillgångar uppgick 2018 till 1 362 miljarder kronor (se tabell 2.4). Kommunernas tillgångar utgjorde drygt 75 procent av de totala tillgångarna i sektorn och hälften av tillgångarna bestod av materiella tillgångar, såsom fastigheter.

Kommunsektorns totala skulder uppgick 2018 till 846 miljarder kronor och det egna kapitalet till 515 miljarder kronor.

Tabell 2.4 Balansräkning för kommunsektorn

Miljarder kronor

	2014	2015	2016	2017	2018
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	504	540	582	632	694
Finansiella anläggningstillgångar	261	285	291	305	322
Bidrag till infrastruktur	4	4	5	5	6
Omsättningstillgångar	276	294	312	335	339
Summa tillgångar	1 045	1 123	1 190	1 276	1 362
Eget kapital	433	449	474	500	515
varav årets resultat	13	15	25	26	14
varav resultatutjämningsreserv	7	8	10	14	17
Avsättningar ¹	131	141	150	164	182
varav pensioner	114	122	130	139	154
Långfristiga skulder	249	301	326	355	394
varav lån i banker och kreditinstitut	204	240	252	283	306
Kortfristiga skulder	229	232	240	257	271
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	1 045	1 123	1 190	1 276	1 362
Ansvarförbindelser	628	629	619	615	628
varav pensionsåtaganden före 1998	373	359	345	334	323
varav borgensförbindelser	255	268	274	281	304
Soliditet inkl. pensionsåtagande före 1998, %	5,8	8,0	10,9	13,1	14,1

Anm.: Varje enskilt belopp är avrundat till miljarder kronor. Eftersom beloppen är avrundade överensstämmer de inte alltid med summan.

¹ Avsättningar är långfristiga skulder som är okända till exakt belopp eller till betalningstidpunkt.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Soliditet är ett mått på den långsiktiga finansiella styrkan. Ju större andel av tillgångarna som finansierats med eget kapital, dvs. positiva resultat, desto högre soliditet. För att ge en så rättvis bild av den ekonomiska ställningen som möjligt brukar de pensionsförpliktelser som redovisas som ansvarförbindelser inkluderas vid beräkningen av soliditeten.

Kommunsektorns soliditet inklusive pensionsåtaganden som ingått före 1998 uppgick vid utgången av 2018 till 14,1 procent för sektorn som helhet. Detta var en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2017. Kommunernas soliditet uppgick sammantaget till 26 procent, medan landstingens soliditet uppgick till -26 procent. Vid utgången av 2018 hade 26 kommuner och samtliga landsting utom 2 en negativ soliditet,

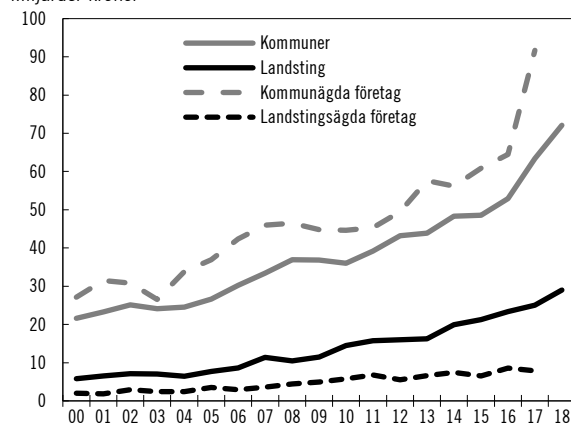
inklusive pensionsåtaganden som ingått före 1998, i respektive koncern. Antalet kommuner och landsting som redovisar en negativ soliditet har minskat över tid. Det är främst befolkningsmässigt små kommuner som har en negativ soliditet.

En hög investeringsnivå driver upp skuldsättningen

Investeringsstakten har ökat under ett antal år och är på en fortsatt hög nivå. Den höga investeringsstakten är främst en följd av den demografiska utvecklingen, som kräver nybyggnation av exempelvis förskolor, skolor, bostäder och äldreboenden. Det är främst i de snabbväxande kommunerna och landstingen som investeringarna är störst. Investeringar kan finansieras genom avskrivningar, positiva resultat, försäljningar av tillgångar, minskad likviditet eller extern upplåning.

Diagram 2.5 Investeringsutgifter

Miljarder kronor

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den höga investeringsnivån ökar kommunsektorns tillgångar. Tillgångarna utgörs till stor del av anläggningstillgångar, såsom t.ex. mark, byggnader, gator och vägar och vatten- och avloppsnät. Att värdera kommuners och landstings tillgångar innebär flera utmaningar. Det kan finnas tillgångar som är undervärderade, dvs. tillgångar vars verkliga värde är högre än vad som bokförts i balansräkningen, vilket beror på de redovisningsregler som kommuner och landsting ska följa.

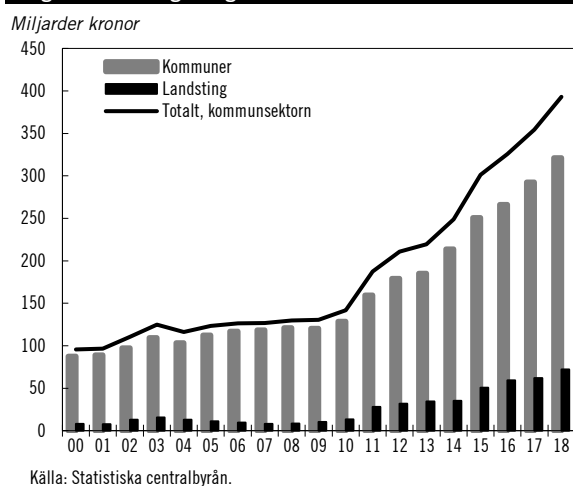
Kommunsektorns investeringsutgifter uppgick 2018 till 102 miljarder kronor, varav kommunerna stod för 73 miljarder kronor. Utgifterna för investeringar ökade med 14 procent jämfört med 2017, vilket kan jämföras med en genomsnittlig ökning på 7 procent per år för den senaste tioårsperioden. Investeringarna medför ökade driftskostnader och avskrivningskostnader (se

tabell 2.3). Kostnaderna för avskrivningar ska avspegla hur tillgångarna successivt förbrukas.

Störst investeringar sker i de kommun- och landstingsägda företagen. Enligt de senast publicerade uppgifterna uppgick investeringsutgifterna i företagen till totalt 100 miljarder kronor 2017, varav de kommunägda företagen stod för 92 miljarder kronor (se diagram 2.5). Av de kommunala företagens investeringar avsåg över hälften investeringar i bostäder och verksamhetsfastigheter.

Den höga investeringsnivån bidrar till en ökad skuldsättning, eftersom en del av investeringarna finansieras genom lån. De långfristiga skulderna i kommunsektorn har fortsatt att öka och uppgick 2018 till 394 miljarder kronor (se diagram 2.6). Kommunerna står för merparten av de långfristiga skulderna. Även investeringar i de kommunala företagen påverkar kommunsektorns skuldnivå, då kommuner och landsting tar upp lån som sedan förmedlas vidare till företagen. Dessa lån redovisas också på tillgångssidan som långfristiga fordringar i kommunernas räkenskaper. År 2018 uppgick kommunernas fordringar av detta slag till 198 miljarder kronor, vilket var en ökning med 3 miljarder kronor jämfört med 2017. Därutöver tar bolagen själva upp lån för att finansiera investeringarna.

Diagram 2.6 Långfristiga skulder

Resultatutjämningsreserver – underlättar vid konjunkturförändringar

Inom ramen för det egna kapitalet kan kommunsektorn bygga upp resultatutjämningsreserver där kommuner och landsting kan reservera en del av överskottet i goda tider och sedan använda medlen för att täcka underskott som uppstår under en lågkonjunktur. I slutet av 2018 fanns

16,6 miljarder kronor avsatta i resultatutjämningsreserver för sektorn som helhet, vilket var en ökning med 2,5 miljarder kronor jämfört med 2017.

Kommunsektorns intäkter och kostnader

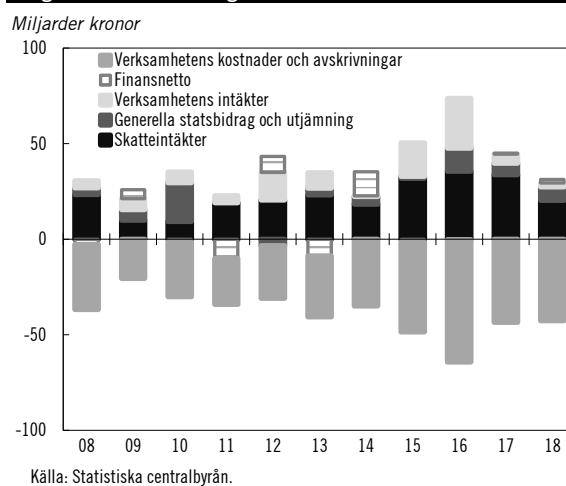
Kommunsektorns totala intäkter uppgick 2018 till 1 123 miljarder kronor. Intäkterna består framför allt av skatteintäkter, generella statsbidrag samt intäkter från verksamheten, där främst riktade statsbidrag samt taxor och avgifter ingår (se tabell 2.3).

De totala kostnaderna 2018 uppgick till 1 108 miljarder kronor. Dessa består av kostnader för den verksamhet som kommunsektorn bedriver, kostnader för avskrivningar och finansiella kostnader.

Av sektorns intäkter och kostnader uppgick kommunernas intäkter till 738 miljarder kronor och kostnaderna till 724 miljarder kronor.

I diagram 2.7 redovisas förändringen av kommunsektorns intäkter och kostnader. Intäktsutvecklingen mattades av 2018, medan kostnadsökningen låg kvar på samma nivå som 2017.

Diagram 2.7 Förändring av intäkter och kostnader

Skatteintäkter

Skatteintäkterna har utvecklats starkt under senare år. Mellan 2017 och 2018 avtog dock ökningstakten och uppgick till 3 procent, vilket kan jämföras med genomsnittet 2015–2017 då skatteintäkterna ökade med över 5 procent per år (se diagram 2.7). Mellan 2017 och 2018 höjdes den genomsnittliga skattesatsen med 0,07 procentenheter. Under den senaste tioårsperioden har medelskattesatsen ökat med 0,70 procentenheter, varav landstingen stått för 0,66 procentenheter.

Statsbidrag

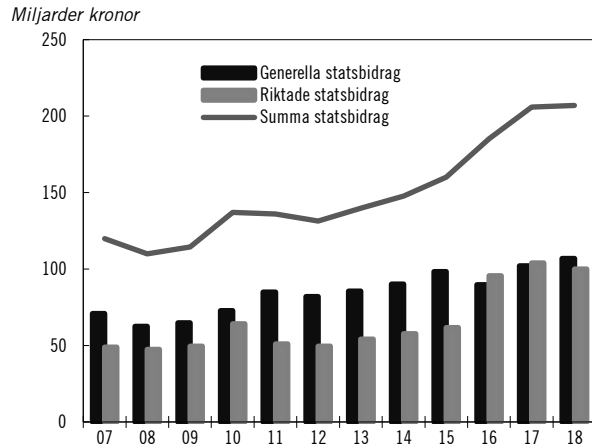
Nedan redogörs för generella och riktade statsbidrag så som de redovisas i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 8.5. Detta avsnitt utgår från nationalräkenskaperna. Redovisningen av statsbidragen skiljer sig från redovisningen i kommuner och landsting som visas i tabell 2.3. Det finns bl.a. skillnader i hur intäkterna delas in i olika poster och vilka bidrag som ingår i de olika posterna, t.ex. landstingens läkemedelsförmåner. En annan skillnad är att kommuner och landsting periodiserar intäkter i en högre omfattning än vad staten gör.

De generella statsbidragen utgör ett generellt stöd till kommuner och landsting och fördelas till största delen genom anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* (se avsnitt 2.5.1). Inom detta anslag fördelas även medel till kommuner och landsting som kompensation för nya statliga åligganden (se tabell 2.10).

Ökningen av de generella statsbidragen var stor mellan 2014 och 2015 till följd av statsbidraget, totalt 9,8 miljarder kronor, för att hantera flyktingsituationen (se diagram 2.8). En permanent ökning av bidragen, totalt 10 miljarder kronor, gjordes vidare 2017 för att ge kommuner och landsting långsiktiga förutsättningar att utveckla välfärdens verksamheter utifrån lokala behov. Tillskottet fördelas fram t.o.m. 2020 delvis med en fördelningsnyckel där hänsyn tas till antal asylsökande och nyanlända. År 2018 uppgick intäkterna från generella statsbidrag till 107 miljarder kronor, vilket var en ökning med 5 miljarder kronor jämfört med 2017 (se diagram 2.8).

De riktade statsbidragen kan i huvudsak delas upp i två kategorier: de som ersätter kostnader som kommuner och landsting haft för en statligt beslutad skyldighet att tillhandahålla något, och de som syftar till att stimulera utvecklingen av en bestämd verksamhet. År 2018 uppgick intäkterna från riktade statsbidrag till 100 miljarder kronor, vilket var en minskning med 5 miljarder kronor jämfört med 2017. Antalet riktade bidrag till kommunsektorns verksamhet inom vård, skola och omsorg uppgick till ca 100 stycken 2018. De riktade statsbidragen finns redovisade i bilagan till detta utgiftsområde. De bidrag som i bilagan kan klassificeras som kostnadsersättningar, dvs. ersättningar för kostnader i kommunsektorn för statligt beslutade skyldigheter, uppgick 2018 till ca 52 miljarder kronor.

Diagram 2.8 Statsbidrag till kommunsektorn

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter, där bl.a. riktade statsbidrag samt taxor och avgifter ingår, har ökat kraftigt under de senaste åren. I genomsnitt har dessa intäkter ökat med 5 procent per år under den senaste tioårsperioden. Störst ökning skedde 2015 och 2016 till följd av ökade statliga migrationsrelaterade ersättningar samt andra riktade statsbidrag inom bl.a. utbildningsområdet och en förstärkning av hälso- och sjukvården (se diagram 2.7 och diagram 2.8). Mellan 2017 och 2018 var ökningen knappt 1 procent, vilket främst berodde på minskad sammantagen ersättning för insatser för asylsökande och nyanlända.

Ytterligare en anledning till de senare årens positiva utveckling av verksamhetens intäkter är att kommunerna redovisat relativt stora reavinsten i samband med försäljningar av fastigheter.

Verksamhetens kostnader

Sedan 2007 har det demografiskt betingade resursbehovet ökat inom många välfärdstjänster. Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen uppgick 2018 till 1 062 miljarder kronor (se tabell 2.5). Kostnaderna ökade med 4 procent mellan 2017 och 2018, vilket var något lägre än genomsnittet för den senaste tioårsperioden.

Den största andelen av kommunernas kostnader är hänförliga till pedagogisk verksamhet, dvs. kostnader för bl.a. förskoleverksamhet, grundskola och gymnasieskola, samt till äldreomsorg (se tabell 2.5). Till följd av fler elever i grundskolan ökade kommunernas kostnader för utbildning med 5 procent mellan 2017 och 2018. Kostnaderna för individ- och familjeomsorgen ökade 2018 med nästan 8 procent jämfört med 2017, vilket var högre än genomsnittet för den senaste femårsperioden. Även antalet personer

med behov av äldreomsorg ökade, vilket medförde ökade kostnader inom äldreomsorgen med nästan 4 procent. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd uppgick till 14 miljarder kronor 2018 och utgjorde 2 procent av kommunernas totala kostnader.

Huvuddelen av landstingens kostnader avser specialiserad somatisk vård och kostnader för primärvård. Landstingens kostnader ökade med nästan 6 procent mellan 2017 och 2018, vilket var högre än genomsnittet för den senaste femårsperioden (se tabell 2.5). Kostnaderna för specialiserad somatisk vård ökade med drygt 6 procent mellan 2017 och 2018 och kostnaderna för primärvården med drygt 7 procent. För primärvården var kostnadsökningen 2018 mycket hög jämfört med genomsnittet de senaste fem åren. Även inom verksamheterna psykiatrisk vård och tandvård var kostnadsutvecklingen högre mellan 2017 och 2018 än enligt genomsnittet. Under flera år har landstingens kostnader för kollektivtrafik ökat relativt kraftigt. En förklaring till det är att den spårbundna trafikens andel av kostnaderna för kollektivtrafiken ökar. Öknings- takten avtog dock mellan 2017 och 2018 jämfört med genomsnittet för den senaste femårsperioden.

Tabell 2.5 Kostnader per verksamhetsområde

Löpande priser, kostnader, miljarder kronor resp. procent

Kommuner	Kostnader 2018	Förändring 2017/2018	Genomsnittlig förändring 2013–2017
Pedagogisk verksamhet	293	5,0	4,9
<i>varav förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg</i>	100	4,6	4,6
<i>varav grundskola¹</i>	122	4,6	6,4
<i>varav gymnasieskola²</i>	44	3,7	2,0
Vård och omsorg	250	4,3	3,8
<i>varav äldreomsorg</i>	126	3,8	3,6
<i>varav funktionshindrade</i>	76	3,9	4,0
<i>varav individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)</i>	33	7,5	5,4
<i>varav ekonomiskt bistånd</i>	14	3,9	0,1
Kultur och fritid	32	4,3	3,3
Infrastruktur och skydd	48	7,1	3,1
Övrigt	63	-8,3	8,9
Totalt kommuner	685	3,5	4,6

Anm.: Varje enskilt belopp är avrundat till miljarder kronor. Eftersom beloppen är avrundade överensstämmer de inte alltid med summan.

¹ Inklusive grundsärskola.

² Inklusive gymnasiesärskola.

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Landsting.

Landsting	Kostnader 2018	Förändring 2017/2018	Genomsnittlig förändring 2013–2017
Hälso- och sjukvård	314	6,0	4,3
<i>varav primärvård</i>	56	7,3	4,1
<i>varav specialiserad somatisk vård</i>	166	6,4	4,6
<i>varav psykiatrisk vård</i>	26	4,8	3,5
<i>varav tandvård</i>	11	3,3	1,9
Regional utveckling	9	6,6	3,6
Trafik och infrastruktur	33	4,4	7,5
Totalt landsting	357	5,8	4,5

Anm.: Varje enskilt belopp är avrundat till miljarder kronor. Eftersom beloppen är avrundade överensstämmer de inte alltid med summan.

Källor: Statistiska centralbyrån och Sveriges Kommuner och Landsting.

Kommuner och landsting finansierar kommunal service som tillhandahålls av privata utförare, huvudsakligen privata företag, som bedriver t.ex. vård, skola och omsorg. Kommuner och landsting köpte verksamhet från privata utförare för 147 miljarder kronor 2018, varav kommunerna stod för 100 miljarder kronor och landstingen 47 miljarder kronor. Andelen av verksamhet i kommunsektorn som bedrevs av privata utförare uppgick till 14 procent 2018. Andelen var därmed på samma nivå som 2017, men något mindre än 2016, då den uppgick till 15 procent. Andelen sysselsatta hos privata utförare i förhållande till

den totala kommunalt finansierade sysselsättningen ökade årligen 2008–2017. Andelen var 12 procent 2018, vilket var en minskning i förhållande till 2017.

Statskontoret har i rapporten Från offentligt till privat (2017:24) på regeringens uppdrag kartlagt överlåtelse av välfärdsverksamhet från kommuner och landsting till externa utförare 2007–2016. Kartläggningen avser 46 överlåtelse från kommunerna och 17 från landstingen med en sammantagen ersättning om 110 miljoner kronor. Flertalet av överlåtelse gjordes under de första åren av tidsperioden och avsåg förskolor, grundskolor, hemtjänst och vårdcentraler. I kommunerna var det vanligt att tidigare anställda tog över driften. Senare genomförda överlåtelse gjordes generellt sett till högre belopp och ofta efter en värdering av hela verksamheten, inklusive immateriella värden.

2.4.4 Kommunalekonomisk utjämning

Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* används för generella bidrag till kommunsektorn och fördelas till kommuner och landsting utifrån lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning. Anslaget är även ett instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn. År 2018 uppgick anslaget till 99,8 miljarder kronor, vilket var en ökning med 5,2 miljarder kronor jämfört med 2017. Den största delen av ökningen bestod av en ersättning för sänkt skatt för personer över 65 år som innebär lägre skatteintäkter för kommunerna.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet har till syfte att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar trots strukturella skillnader. Skillnader i ambitionsnivå, effektivitet och avgiftsnivåer bör återspeglas i skillnader i skattesatser. Anslaget fördelas på två anslagposter, en för kommunerna och en för landstingen. Anslagsposten för kommunerna uppgick 2018 till drygt 70 miljarder kronor och anslagsposten för landstingen till knappt 30 miljarder kronor.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet består av inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och ett regleringsbidrag eller en regleringsavgift. I inkomstutjämningen sker en utjämning av skatteintäkter mellan kommuner och mellan landsting baserad

på respektive kommuns och landstings skattekraft. Staten finansierar den största delen av bidragen inom inkomstutjämningen, men några kommuner och ett landsting betalar en avgift till systemet (se tabell 2.6 och 2.7). Inom kostnadsutjämningen utjämnas för opåverkbara strukturella skillnader mellan kommuner och mellan landsting. Bidragen och avgifterna inom kostnadsutjämningen är sammanlagt lika stora. Införandebidraget syftar till att ge kommuner och landsting möjlighet att anpassa sig vid regelförändringar i utjämningsystemet och minskas successivt. En regleringspost (bidrag eller avgift) uppstår om nettot av bidragen och avgifterna skiljer sig från anslagsposten. Posten fördelas ut med ett enhetligt belopp per invånare i kommuner respektive landsting.

Utjämningsystemet finansieras till största delen av statliga medel. De avgifter som vissa kommuner och landsting betalar redovisas mot anslaget, som således är ett nettobelopp.

Tabell 2.6 Kommunalekonomisk utjämning kommuner 2018

Miljarder kronor

	Bidrag	Avgift	Netto
Inkomstutveckling	7,5	-7,4	67,7
Kostnadsutjämning	7,5	-7,5	0
Strukturbidrag	1,1	-	1,1
Införandebidrag	0,03	-	0,03
Regleringspost	1,6	-	1,6
Kommunalekonomisk utjämning, totalt	85,2	-14,8	70,4

Källa: Statistiska centralbyrån.

Tabell 2.7 Kommunalekonomisk utjämning landsting 2018

Miljarder kronor

	Bidrag	Avgift	Netto
Inkomstutjämning	33,1	-1,2	31,9
Kostnadsutjämning	2,3	-2,3	0
Strukturbidrag	0,5	-	0,5
Införandebidrag	0,08	-	0,08
Regleringspost	-	-3,1	-3,1
Kommunalekonomisk utjämning, totalt	36	-6,6	29,4

Källa: Statistiska centralbyrån.

Den kommunalekonomiska utjämnings betydelse som intäktskälla skiljer sig åt mellan enskilda kommuner och landsting. År 2018 fick kommunerna i genomsnitt 6 960 kronor per invånare i bidrag. När alla bidrag och avgifter summeras per kommun varierade beloppen mellan 27 837

och -17 208 kronor per invånare. Av kommunerna var 12 nettobetalare.

Landstingen fick 2018 i genomsnitt 2 916 kronor per invånare i bidrag. Det högsta bidraget uppgick till 7 636 per invånare. Ett landsting, Stockholms läns landsting, var nettobetalare, med en avgift om 522 kronor per invånare.

Kostnadsutjämningsutredningen överlämnade i oktober 2018 betänkandet Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74) till regeringen. I betänkandet föreslås förändringar och uppdateringar för en förstärkt utjämnning, bl.a. utifrån faktorerna gleshet och socioekonomi (se vidare avsnitt 2.5.6).

2.4.5 Utjämnning av LSS-kostnader

Kommunerna ansvarar för insatser för funktionshindrade enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Eftersom ansvaret är ojämnt fördelat mellan kommunerna finns sedan 2004 ett utjämnings-system för kostnaderna. Anslaget 1:2 *Utvämningsbidrag för LSS-kostnader* används för utgifter för statsbidrag till kommuner enligt lagen (2000:342) om utjämnning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade.

Utvämningsystemet är finansiellt neutralt för staten. För varje kommun beräknas en standardkostnad per invånare och beroende på hur denna avviker från den genomsnittliga standardkostnaden för riket tilldelas kommunen ett bidrag eller betalar en avgift. De sammanlagda avgifterna respektive bidragen uppgår till samma belopp. Intäkterna redovisas på inkomsttitel 7121 *Utvämningsavgift för LSS-kostnader*.

Totalt fick 155 kommuner bidrag 2018, medan 135 kommuner betalade avgifter. Det högsta bidraget var 4 529 kronor per invånare och den högsta avgiften 3 430 kronor per invånare.

År 2018 uppgick anslaget till 4,1 miljarder kronor, vilket var en ökning med 0,2 miljarder kronor jämfört med 2017.

2.4.6 Staten bidrar till ökade möjligheter till jämförelser

Staten bidrar på olika sätt till att kommuner och landsting ska bli mer effektiva och verka för en

hög kvalitet i sin verksamhet. Ett sätt att åstadkomma detta är att underlätta jämförelser mellan kommuner respektive landsting. Jämförelser ger ökad kunskap om den kommunala verksamhetens kvalitet och effektivitet.

För att underlätta uppföljning och analys samt främja jämförelser mellan kommuner respektive landsting finns Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) och Rådet för kommunal redovisning (RKR). Dessa är ideella föreningar med staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) som medlemmar.

RKR arbetar för normbildning i kommunala redovisningsfrågor med uppgift att främja god redovisningssed i enlighet med lagen (2017:597) om kommunal bokföring och redovisning. RKR ger ut rekommendationer, information och idéskrifter samt publicerar regelbundet nyhetsbrev.

RKA ska tillhandahålla nyckeltal i databasen Kolada för jämförelser i kommunsektorn. Syftet med databasen är att stöda uppföljningen av måluppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting. I databasen finns ca 5 000 nyckeltal om kvalitet, resurser och volymer inom olika verksamheter för kommuner och landsting. Under 2018 besöktes databasen vid 194 907 tillfällen av enskilda kommuner och landsting, vilket var en ökning med nästan 27 procent jämfört med 2017.

RKA ska vidare bl.a. utveckla befintliga nyckeltal, med särskilt fokus på sådana tal som mäter kvalitet, samt marknadsföra den ovan nämnda databasen för att öka dess användning och för att ge bättre förutsättningar för uppföljning av verksamhet och ekonomi. RKA genomförde 183 utbildningsinsatser 2018 i syfte att främja uppföljning, vilket var en ökning med 15 procent jämfört med 2017. RKA har, i enlighet med regeringens handlingsplan för Agenda 2030 för 2018–2020, tagit fram frivilliga nyckeltal för kommuner och landsting utifrån målen och delmålen i Agenda 2030. Ett urval av nyckeltal gjordes tillgängliga i Kolada i mars 2018.

2.4.7 Ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner och landsting

Kommuner och landsting kan ansöka om ersättning för kostnader för mervärdesskatt avseende verksamheter som är undantagna för skatteplikt enligt lagen (2005:807) om ersättning för viss

mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund. Syftet med ersättningen är att kostnaden för mervärdesskatt inte ska påverka valet att utföra tjänster eller bedriva verksamhet i egen eller privat regi. Ersättningarna redovisas under inkomsttitel 7222 *Kompensation för mervärdesskatt, kommuner*. Utbetalningarna uppgick till 71 miljarder kronor 2018, vilket ska jämföras med 66 miljarder kronor 2017.

2.4.8 Statens styrning av kommunsektorn

Statskontoret har på regeringens uppdrag redovisat ett samlat underlag om utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting 2018 (Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018 samt en fördjupad analys av utvecklingen av styrningen (Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys [2019:2])). Analysen visar att den statliga styrningen har ökat under senare år och att den i dag är mycket omfattande och detaljerad. Det var framför allt omfattningen av nya riktade bidrag, nationella strategier och handlingsplaner som ökade 2018. Därtill har relativt många nya och ändrade lagar samt utredningsförslag varit inriktade på nya skyldigheter för kommunsektorn. Samtidigt framhåller Statskontoret att det i kommunsektorn finns en stor förståelse för statens behov av att styra, men att styrningen i vissa fall ger upphov till en betungande administration och att mindre kommuner kan ha svårare att hantera den.

Finansutskottet har välkomnat den sammanställning av de riktade statsbidragen till kommunsektorn som regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2018/19:1 utg. omr. 25 bilagan, bet. 2018/19:FiU3). Den sammanställning över de riktade bidragen till kommunsektorn för 2018 och 2019 som redovisas i bilagan till utgiftsområdet visar att såväl antalet riktade statsbidrag som det totala beloppet har minskat.

SKL har lämnat in en skrivelse till regeringen med förslag om ett formaliserat samråd mellan regeringen och den kommunala sektorn (Fi2016/03757/K). Det finns i dagsläget en samsyn mellan SKL och regeringen om att årliga överläggningar genomförs på ett tillfredsställande sätt. Regeringen ser därför inte att det finns behov av någon ytterligare formalisering av förfarandet.

Regeringen har i propositionen En ny beteckning för kommuner på regional nivå m.m.

(prop. 2018/19:162) föreslagit att beteckningen för kommuner på regional nivå ska ändras från landsting till regioner den 1 januari 2020. Propositionen utgår från förslag i Indelningskommitténs betänkande Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå (SOU 2018:10).

2.4.9 Analys och slutsatser

De kommunala utgifterna motsvarar cirka en fjärdedel av Sveriges BNP och drygt en fjärdedel av landets anställda arbetar i den verksamhet som kommuner och landsting ansvarar för. Sektorns andel av samhällsekonomin är större än för tio år sedan.

En period av tillväxt i befolkning och ekonomi

Befolkningsökningen och förändringar i befolkningens sammansättning, med en ökande andel barn och äldre, har den senaste tioårsperioden inneburit större behov av välfärdstjänster. Antalet barn och elever har ökat i förskola och skola, fler äldre behöver omsorg och efterfrågan på sjukvård har ökat. Ett högt mottagande av asylsökande och nyanlända har under den senare delen av perioden därtill skapat behov av insatser för integration och etablering, där de kommunala verksamheterna har en viktig funktion. Stora krav har ställts på kommuner och landsting att anpassa sina verksamheter efter de förändrade förutsättningarna.

Staten har förbättrat de ekonomiska möjligheterna för kommunerna och landstingen genom att tillskjuta medel. Bland annat har 10 miljarder kronor sedan 2017 årligen fördelats till kommuner och landsting. Medel har också tillskjutits årligen för att täcka kostnaderna för nya åtaganden. Därtill har konjunkturen varit stark, särskilt under den senare delen av perioden. Stora öknningar av skatteintäkterna och de statliga bidragen har möjliggjort en utökad verksamhet och omfattande investeringar, samtidigt som resultaten i kommunsektorn varit höga ur ett historiskt perspektiv. Kommunsektorns finansiella ställning har stärkts, antalet kommuner och landsting som visar negativ soliditet har minskat och medel har avsatts i resultatutjämningsreserver. Skattesatsen i kommunerna har i genomsnitt inte höjts under perioden.

Den statliga styrningen har ökat

Statskontorets rapporter om utvecklingen av den statliga styrningen av kommunsektorn visar att

många styrsignaler på olika områden kan skapa svårigheter för kommuner och landsting att bedriva verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Regeringen följer utvecklingen och anser att det är viktigt med ett helhetsperspektiv på styrningen av kommuner och landsting, eftersom dessa behöver hantera den statliga styrningen samlat inom alla verksamhetsområden.

Andelen av kommunsektorns intäkter som utgörs av riktade statsbidrag till särskilda insatser och verksamheter har ökat den senaste tioårsperioden. De riktade bidragen kan underlätta uppföljningen av prestationer och effekter samt göra det möjligt att rikta medel till specifika verksamhetsområden med stora behov. Bidragen varierar i fråga om belopp, vilka krav som finns kopplade till dem, vilken tidsperiod de gäller och hur de är utformade i övrigt. Regeringen är medveten om den kritik som lyfts fram av bl.a. Statskontoret avseende mängden bidrag, planeringsförutsättningarna och att utformningen kan leda till prioriteringar som bedöms vara mindre ändamålsenliga. Det är även problematiskt att befolkningsmässigt mindre kommuner och små enskilda huvudmän kan ha svårare att ta del av de riktade bidragen. Förstärkningen av de allmänna bidragen till kommuner och landsting fortsätter i en jämn takt över mandatperioden.

Demografisk och ekonomisk avmattning 2018

Den ekonomiska utvecklingen 2018 avvek i flera avseenden från de senast föregående åren. Intäktsökningen, t.ex. utvecklingen av skatteintäkterna, mattades av, samtidigt som kostnadsökningarna fortsatte. Det ekonomiska resultatet var sammantaget fortfarande relativt högt, men hade minskat avsevärt sedan föregående år. Ett ökat antal kommuner och landsting redovisade negativa resultat 2018, trots att konjunkturen fortfarande var stark. Även befolkningsökningen mattades av och antalet kommuner med en minskande befolkning ökade. Den statliga ersättningen för kostnader för asylsökande och nyanlända minskade sammantaget, liksom den andel av de s.k. välfärds miljarderna som fördelas efter flyktningmottagandet, även om den sammanlagda utbetalningen av dessa medel inte hade minskat.

Den avmattning som skedde 2018 innebär att utrymmet för kostnadsökningar och investeringar har minskat. Detta sker samtidigt som den demografiska utvecklingen innebär ett fortsatt ökande behov av välfärdsverksamhet inom förskolan, skolan och äldreomsorgen.

Landstingen har en svagare ekonomisk ställning

Bakom den sammantagna redovisningen av kommunsektorns resultat finns variationer dels mellan kommuner och landsting, dels mellan enskilda kommuner och enskilda landsting. Trots ökade intäkter från statsbidrag och skatter har samtliga landsting med undantag för Stockholms läns landsting genomfört skattehöjningar den senaste tioårsperioden. De ekonomiska resultaten har ändå fortsatt att vara svagare i landstingen än i kommunerna och en större andel av landstingen än kommunerna redovisade negativa resultat och hade en negativ soliditet 2018.

Skillnader mellan små och stora kommuner

Även om utvecklingen i kommunsektorn i stort innebär en ökad efterfrågan på välfärdstjänster ser situationen olika ut i kommunerna och landstingen. Det finns kommuner där antalet invånare minskar och andra där antalet växer i snabb takt. I kommuner med en minskande befolkning finns en risk för höga kostnader per invånare och det samma gäller för kommuner som ska anpassa verksamheten till ett lägre mottagande av asylsökande och nyanlända. En ökande befolkning skapar behov av t.ex. bostäder, verksamhetslokaler och förändringar i verksamheten. Den demografiska utvecklingen ser olika ut i kommunerna. I de befolkningsmässigt mindre kommunerna är det i huvudsak andelen äldre som ökar. I de befolkningsmässigt stora kommunerna ökar även andelen barn. De befolkningsmässigt största kommunerna stod också för en stor del av det positiva resultatet 2018, medan det var flera av de befolkningsmässigt små kommunerna som hade negativa resultat.

Ramverket bidrar till likevärdiga förutsättningar

Till den övergripande styrningen av kommunsektorn hör det kommunala utjämningssystemet, som syftar till att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar trots strukturella skillnader. Regeringen har beslutat lagra remissen Ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting.

Utvecklingen bekräftar också behovet av kommunutredningens uppdrag att utreda vad som krävs för att på lång sikt stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och hantera sina utmaningar, mot bakgrund av bl.a. den demografiska utvecklingen och den snabba urbaniseringstakten (dir. 2017:13 och 2019:12).

För att bibehålla och vidareutveckla en väl utbyggd välfärd krävs mer än ekonomiska resurser. En konsekvens av det växande behovet av välfärd är en ökad efterfrågan på personal inom skola, vård och omsorg. Tillgången till personal behöver säkerställas, samtidigt som en verksamhet av hög kvalitet förutsätter en god arbetsmiljö. Digitalisering och implementering av ny teknik och innovationer kan möjliggöra en vidareutveckling av verksamheterna. Välfärdens framtida utveckling förutsätter åtgärder inom flera områden och ett gemensamt arbete i staten, landstingen och kommunerna.

2.5 Politikens inriktning

2.5.1 Kommunsektorns ekonomiska utveckling 2018–2022

I avsnitt 2.4.1 sammanfattas de bedömningar av kommunsektorns ekonomi och sysselsättning som redovisas i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 8.

De kommunala skatteinkomsterna förväntas växa i långsammare takt 2019–2022 än föregående fyraårsperiod, samtidigt som statsbidragen kvarstår på en oförändrad nivå (se tabell 2.8). I enlighet med föreslagna och beräknade anslagsnivåer i denna proposition beräknas de generella statsbidragen öka under prognosperioden, medan de riktade statsbidragen minskar till följd av färre asylsökande och nyanlända. Samtidigt antas antalet unga och äldre i befolkningen öka, vilket driver på konsumtions- och investeringsutgifterna. Utgifterna bedöms öka i takt med inkomsterna 2020–2022, vilket resulterar i ett relativt oförändrat finansiellt sparande och resultat under prognosperioden.

Den kommunfinansierade sysselsättningen minskar något i prognosen för 2019–2022.

Tabell 2.8 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor (om inte annat anges)

	Utfall 2018	Prognos 2019	2020	2021	2022
Totala inkomster	1 119	1 152	1 185	1 214	1 245
Utveckling i procent	3,8	2,9	2,9	2,4	2,6
Inkomstskatt ¹	728	752	772	796	824
Kommunal fastighetsavgift	18	19	19	20	20
Statsbidrag exkl. ers.					
mervärdesskatt	207	207	214	211	208
varav generella statsbidrag	107	116	124	124	124
varav riktade statsbidrag	95	89	88	85	82
Kapitalinkomster	11	13	13	14	15
Övriga inkomster ²	155	162	167	172	178
varav ers. mervärdesskatt	72	75	77	78	79
Totala utgifter	1 155	1 192	1 228	1 257	1 287
Utveckling i procent	6,0	3,2	3,0	2,4	2,4
Konsumtion	937	967	994	1 019	1 044
Investeringar	130	133	139	144	146
Transfereringar	86	89	91	90	92
Övriga utgifter ³	2	3	3	4	5
Finansiellt sparande	-35	-39	-42	-43	-42
Procent av BNP	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
Resultat	15	14	15	17	17

Anm.: Beloppen är avrundande och stämmer därför inte alltid överens med summan. Skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet förklaras till största delen av att investeringar, men inte avskrivningar, ingår som utgifter i beräkningen av det finansiella sparandet. I resultatet ingår inte investeringar men däremot avskrivningar. Det kan även förekomma periodiseringskillnader för olika inkomster och utgifter mellan det finansiella sparandet och resultatet.

¹ Utfall 2018 enligt NR, vilket kan skilja sig från regeringens prognos för den offentliga sektorns skatteinkomster för 2018 som redovisas i avsnitt 6 Inkomster.

² Kommunsektorns ersättning för mervärdesskatt är inkluderad i övriga inkomster och inte i statsbidragen.

³ Inkluderar nettoköp av mark och fastigheter. Eftersom försäljningen vanligtvis överstiger köp är denna nettopost negativ, vilket minskar de redovisade utgifterna med några miljarder kronor per år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

2.5.2 Välfärden ska stärkas

Kommuner och landsting är en viktig del av den svenska decentraliserade välfärdsmodellen, som syftar till att skapa en likvärdig välfärd som bygger på effektivitet och lokal demokrati. Regeringen avser att föra en politik som stärker välfärden och därmed medborgarnas tillit till det

offentliga. Kommunernas och landstingens ekonomiska förutsättningar är avgörande för att välfärden ska kunna stärkas. Förstärkningen av de allmänna bidragen till kommuner och landsting fortsätter i jämn takt över mandatperioden.

2.5.3 Nivån på de generella statsbidragen

Goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting är avgörande för en väl utbyggd välfärd. De senaste årens tillskott av statliga bidrag till kommuner och landsting har möjliggjort fler anställda inom vård, skola och omsorg. Efter några år med mycket goda ekonomiska resultat skedde en avmattning 2018 och den ekonomiska utvecklingen framöver är mer osäker. Ökningstakten i kommunsektorns intäkter avtar. Samtidigt fortsätter den demografiska utvecklingen med ett ökat antal barn och äldre i befolkningen att öka efterfrågan på utökad verksamhet och investeringar i t.ex. verksamhetslokaler. Anpassningar i verksamheterna behöver också göras som en följd av förändringar i flyktmottagandet. Utmaningarna i kommunerna och landstingen är stora och av skiftande karaktär, bl.a. beroende på lokala och regionala förutsättningar och befolkningens sammansättning och utveckling. Mot bakgrund av dessa utmaningar bedömer regeringen att det finns behov av ytterligare ekonomiska tillskott. Förstärkningar av de allmänna bidragen till kommuner och landsting fortsätter i jämn takt över mandatperioden.

I syfte att förbättra förutsättningarna att utveckla välfärdens verksamheter och minska risken för nedskärningar eller skattehöjningar i kommunerna och landsting föreslår regeringen generella tillskott på 5 miljarder kronor till kommunsektorn för 2020. Av dessa medel fördelas 1,5 miljarder på utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg och 3,5 miljarder kronor på utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Riksdagen har beslutat och regeringen har lämnat förslag om lagändringar som sammantaget kommer innebära högre kostnader för kommunsektorn. I denna proposition föreslås att sektorn kompenseras enligt den kommunala finansieringsprincipen med sammanlagt 0,6 miljarder kronor (se tabell 2.10)

2.5.4 En effektiv verksamhet av hög kvalitet

Den demografiska utvecklingen bedöms ställa ökade krav på välfärdsverksamheterna under en lång tid framöver. Urbaniseringen och befolkningens sammansättning innebär att utmaningarna varierar mellan kommunerna och landstingen. Investeringsbehovet beräknas vara stort även de närmast kommande åren. Utmaningarna för kommunerna och landstingen är dock inte bara av ekonomisk karaktär, utan handlar också om organisatorisk kapacitet, personal- och kompetensförsörjning samt förmåga till utveckling. Den stigande efterfrågan på kommunala välfärdstjänster bör mötas på ett kostnadseffektivt sätt, med bl.a. nya och förbättrade arbetssätt, samt ett innovativt nyttjande av teknik och digitala tjänster.

Kommuner och landsting har således möjlighet att själva utveckla och effektivisera sin verksamhet, och att hitta nya lösningar utifrån olika lokala förutsättningar och att intensifiera användandet av teknik i en situation där ekonomiska och personella resurser är begränsade. För att bedöma effektiviteten i de kommunala verksamheterna är det nödvändigt att kostnader, volymer och kvalitet analyseras i ett sammanhang. Staten bidrar till att möjliggöra detta genom RKA och databasen Kolada. Jämförelser mellan kommuner och mellan landsting kan tydliggöra skillnader i effektivitet, kvalitet och tillvägagångssätt och därmed bidra till lärande och verksamhetsutveckling. Regeringen vill ta en aktiv del i att vidareutveckla detta stöd tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting. Av denna anledning föreslås stödet till RKA ökas.

2.5.5 Statens styrning av kommunsektorn

För att nationella mål och ambitioner ska få genomslag i kommunernas och landstingens verksamheter använder staten bl.a. lagstiftning, ekonomiska bidrag, tillsyn och uppföljning. Regeringen följer utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting i syfte att ge sektorn goda förutsättningar att hantera sina uppgifter, utveckla sin verksamhet och stärka sin kapacitet att möta olika utmaningar. Det innebär fokus på åtgärder som främjar långsiktighet och god framförhållning, samordnade och tydliga

styr signaler, minskad detaljreglering och utrymme för lokal anpassning. Statens styrning ska präglas av tillit och inte försvåra effektiviseringsarbete i kommuner och landsting.

Regeringen arbetar aktivt med att förbättra den grundläggande reglering som styr kommunsektorn. En viktig komponent i denna reglering är den ekonomiska styrningen. Färre kommuner och landsting visade positiva resultat 2018, trots att konjunkturen fortfarande var stark. Dagens och morgondagens utmaningar kommer att ställa höga krav på enskilda kommuner och landsting, bl.a. på en effektiv ekonomistyrning, för att skattehöjningar ska kunna undvikas. Staten behöver också bidra med ett stabilt regelverk som ger rimliga förutsättningar och en beredskap när konjunkturen vänder.

Riktade statsbidrag som styrmedel

Regeringen anser att generella statsbidrag ska vara utgångspunkten i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn. Generella bidrag möjliggör anpassning efter lokala och regionala behov, vilket är särskilt viktigt då utmaningarna är stora, men skiljer sig åt mellan kommunerna respektive landstingen.

Regeringen anser samtidigt att det finns ett fortsatt behov av att staten ersätter kommunerna och landstingen för kostnader inom vissa områden och i viss utsträckning riktar statsbidrag till specifika områden med stora utvecklingsbehov. Bidragen har ökat i antal och omfattning över tid och förekommer inom många verksamhetsområden (se bilagan).

Flera aktörer har pekat på att den sammantagna mängden bidrag kan skapa ett antal negativa effekter i verksamheterna, och att bl.a. färre riktade bidrag, en förenklad utformning och process samt en förbättrad framförhållning skulle underlätta för kommuner och landsting att ta del av de riktade satsningarna. SKL har i skrivelsen Färre och mer effektiva riktade statsbidrag till kommuner, landsting och regioner (Fi2016/01642/K) bl.a. anfört att riktade statsbidrag försämrar kommuner och landstings möjligheter att effektivisera sin verksamhet och ekonomi, men att riktade statsbidrag är motiverade i vissa fall.

Regeringen ser allvarligt på att mindre kommuner och små enskilda huvudmän i vissa fall har svårare att ta del av de riktade bidragen, bl.a. på

grund av svårigheter att hantera den administration som är kopplad till dessa. De riktade bidragen syftar i många fall till att bidra till ökad likvärdighet i välfärden. Det är därför viktigt att beakta förutsättningarna för mindre kommuner och privata utförare att ta del av bidragen.

Mot denna bakgrund avser regeringen att utveckla en mer strategisk styrning med riktade statsbidrag, bl.a. genom att se över möjligheten att minska antalet riktade statsbidrag samt möjligheterna att förenkla utformningen och minska administrationen inom de områden där det är lämpligt. Inom utbildningsområdet fortsätter den översyn av de riktade statsbidragen som påbörjades under den förra mandatperioden. Syftet med den senare översynen är dels att åstadkomma en förenklad administration, dels att uppnå en betydande minskning av antalet riktade statsbidrag.

2.5.6 Väl fungerande ramverk

Staten har ett övergripande ansvar för att samtliga kommuner och landsting har förutsättningar och kapacitet att hantera skiftande utmaningar. Regeringen arbetar aktivt med detta inom olika områden, bl.a. genom att stärka och vid behov justera de grundläggande regler som styr kommunsektorn.

En del i ramverket är det kommunalekonomiska utjämningsystemet, vars syfte är att bidra till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting. Regeringen har beslutat lagsremissen Ändringar i kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting.

En annan del i regeringens arbete med att stärka kommunernas strukturella förutsättningar är tillsättandet av Kommunutredningen (Fi 2017:02). Utredningen ska dels identifiera och analysera de utmaningar som väntas ha en särskild stor påverkan på kommunernas kapacitet, dels analysera i vilken utsträckning som kommunal samverkan, kommunsammanläggningar, förändrade uppgifter, en asymmetrisk ansvarsfördelning och andra tänkbara åtgärder kan bidra till att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och möta samhällsutvecklingen. Utredningen ska lämna sitt slutbetänkande i februari 2020.

2.6 Budgetförslag

2.6.1 1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Tabell 2.9 Anslagsutveckling 1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Tusental kronor

2018	Utfall	99 808 388	Anslags-sparande	
2019	Anslag	110 539 384 ¹	Utgifts-prognos	110 539 384
2020	Förslag	120 808 984		
2021	Beräknat	123 921 484		
2022	Beräknat	124 273 484		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget ändamål är att ge kommuner och landsting goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och landsting enligt lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning. Anslaget används även som ett instrument för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn.

Tidigare aviserade och föreslagna tillskott

I budgetpropositionen för 2017 föreslogs och aviserades ett tillskott till kommunsektorn om sammanlagt 10 miljarder kronor genom en successiv ökning av anslaget nivå fr.o.m. 2017 t.o.m. 2021, för att ge kommuner och landsting långsiktiga förutsättningar att utveckla välfärdens verksamheter utifrån lokala behov. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:FiU3, rskr. 2016/17:117). Av det totala tillskottet på 10 miljarder kronor fördelas 7 miljarder kronor via anslaget 2020. Resterande del av tillskottet tillförs 2020 anslaget 1:4 *Stöd med anledning av flyktingsituationen*. År 2021 beräknas hela tillskottet på 10 miljarder kronor fördelas via anslaget.

I syfte att minska behovet av att höja kommunalskatterna och skära ner i verksamheter, samtidigt som kommunerna får bättre förutsättningar att utveckla välfärdens verksamheter, ökas anslaget med ytterligare 3,5 miljarder kronor som

2020 ska fördelas till kommunerna (se tabell 2.10).

Nya regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

Övergripande ledning av räddningstjänsten

Regeringen avser att lämna förslag om att kommunerna kontinuerligt ska upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten. Förslaget baseras på betänkandet En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54). För att kompensera kommunerna för det utökade åtagandet som förslaget innebär beräknas anslaget ökas med 45 miljoner kronor fr.o.m. 2021. För att finansiera ökningen beräknas anslaget 2:4 *Krisberedskap* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas med motsvarande belopp.

Straffrättslig reform om ungdomsövervakning

Regeringen avser att lämna förslag till riksdagen om en ny påföljd för unga lagöverträdare, ungdomsövervakning. Förslaget baseras på promemorian Nya ungdomspåföljder (Ds 2017:25), som bygger på Påföljdsutredningens betänkande Nya påföljder (SOU 2012:34). För att kompensera kommunerna för det utökade åtagande som ändringen innebär beräknas anslaget ökas med 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2021.

Koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården

Regeringen föreslår i denna proposition att det ska införas en skyldighet för landstingen att erbjuda koordineringsinsatser till sjukskrivna patienter (se utg. omr. 10 avsnitt 3.6). Förslaget innebär att landstingen ska erbjuda koordineringsinsatser till vissa patienter som har ett särskilt behov av stöd för att kunna återgå till arbetslivet. För att kompensera landstingen för det utökade åtagande som förslaget innebär ökas anslaget med 361 miljoner kronor fr.o.m. 2020. För att finansiera ökningen minskas anslaget 1:6 *Bidrag för sjukskrivningsprocessen* under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning med motsvarande belopp.

Begränsning av tvångsåtgärderna mot barn inom psykiatrin

Regeringen avser att lämna förslag till riksdagen om ändringar i lagen (1991:1128) om psykiatrisk

tvångsvård och lagen (1991:11:29) om rättspsykiatrisk vård. Förslagen baseras på slutbetänkandet från utredningen om tvångsåtgärder mot barn i psykiatrisk tvångsvård (SOU 2017:111) och förväntas bidra till en ökad kvalitetsutveckling, ett stärkt barnrättsperspektiv och ökad rätts-säkerhet inom den barn- och ungdomspsykiatriska heldygnsvården. För att kompensera lands-tingen för det utökade åtagande som ändringarna innebär ökas anslaget med 100 miljoner kronor fr.o.m. 2020. För att finansiera ökningen minskas anslaget 1:8 *Bidrag till psykiatri* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg med motsvarande belopp.

HPV-vaccination av pojkar

Folkhälsomyndigheten har lämnat förslag till regeringen att vaccination av pojkar mot humant papillomvirus (HPV) ska omfattas av det nationella vaccinationsprogrammet för barn. Regeringen avser att besluta i enlighet med förslaget. För att ersätta landstingen och kommunerna för ökade kostnader föreslår regeringen att anslaget ökas med 56 miljoner kronor 2020. Anslaget beräknas ökas med motsvarande belopp fr.o.m. 2021. För att finansiera ökningen minskas anslaget 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg med motsvarande belopp.

Tidigare beslutade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen

Prao i årskurs 8 och 9

För att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande för införande av prao för elever fr.o.m. årskurs 8 i grundskolan och årskurs 9 i specialskolan ökas anslaget med 7,5 miljoner kronor fr.o.m. 2020. Ersättningen uppgår totalt sett fr.o.m. 2020 till 45 miljoner kronor. För att finansiera ökningen minskas anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med motsvarande belopp.

Befattningsutbildningen för rektorer

Riksdagen har i enlighet med propositionen Fler nyanlända ska uppnå behörighet till gymnasieskolan och kvaliteten i förskola och fritidshem ska stärkas beslutat att den som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor i stället för förskolechef (prop. 2017/18:194, bet. 2017/18:UbU31,

rskr. 2017/18:430). Vidare ska rektorer för förskoleenheter gå en obligatorisk befattningsutbildning. För att kompensera kommunerna för utökade kostnader i samband med en förstärkning av befattningsutbildningen ökades anslaget med 3,5 miljoner kronor 2019. Från och med 2020 beräknas anslaget ökas med ytterligare 3,5 miljoner kronor. Finansiering sker genom att anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning minskas med motsvarande belopp.

Rätt till vuxenutbildning

Under 2017 antog riksdagen förslagen i proposition Rätt till behörighetsgivande utbildning inom Komvux, som innebar en rätt till utbildning inom komvux på gymnasial nivå för att uppnå grundläggande och särskild behörighet till högskoleutbildning samt motsvarande behörighet till yrkeshögskolan (prop. 2016/17:5, bet. 2016/17:UbU6, rskr. 2016/17:65). Kommunerna kompenseras för det utökade åtagandet efter förslag i budgetpropositionen för 2017. Från och med 2020 beräknas anslaget ökas med 2 miljoner kronor. För att finansiera ökningen minskas anslaget 1:1 *Statens skolverk* utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning med motsvarande belopp.

Genomströmning i gymnasieskolan

Riksdagen har fattat beslut om en systematisk överlämning av information när elever flyttar mellan skolenheter i syfte att undvika ogiltig frånvaro och därmed öka genomströmningen och kvaliteten i gymnasieskolan (prop. 2017/18:183, bet. 2017/18:UbU23, rskr. 2017/18:309). Kommunerna har ersatts med sammanlagt 16,4 miljoner kronor 2018 och 2019. För 2020 ersätts kommunerna med ytterligare 0,9 miljoner kronor och fr.o.m. 2021 med 1,9 miljoner kronor.

Offentlighetsprincipen i skollagsreglerad verksamhet

I budgetpropositionen för 2018 tillfördes anslaget 12,5 miljoner kronor för att finansiera ett förslag om tillämpningen av offentlighetsprincipen i skollagsreglerad verksamhet. Något sådant förslag har inte lagts fram. Anslaget minskas därför med 12,5 miljoner kronor 2020 och beräknas minskas med 12,5 miljoner kronor 2021 och 2022.

Skollags- och läroplansförändringar utifrån Skolkommisionens förslag

Efter förslag i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 25, bet. 2017/18:FiU3, rskr. 2017/18:118) ökades anslaget med 50 miljoner kronor årligen för att ersätta kommunerna för ett utökat åtagande vid skollags- och läroplansförändringar utifrån 2015 års skolkommisionens förslag (SOU 2017:35).

Riksdagen har antagit de lagförslag som lämnades i propositionen Samling för skolan, som bygger på Skolkommisionens förslag, med undantag för en inriktningsbestämmelse i skollagen om att skolhuvudmän ska verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter (prop. 2017/18:182, bet. 2017/18:UbU27, rskr. 2017/18:310). Mot denna bakgrund minskades anslaget med 30 miljoner kronor fr.o.m. 2019 (prop. 2018/19:1, utg.omr. 25, bet. 2018/19:FiU3, rskr. 2018/19:117). Med anledning av att de läroplansändringarna som förväntades innebära kostnader för kommunerna inte bedöms genomföras föreslår regeringen att anslaget minskas med 20 miljoner kronor 2020 och beräknar att anslaget minskas med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2021.

Utveckling av nationella prov

I budgetpropositionen för 2017 föreslogs att anslaget skulle minskas till följd av förslag i betänkandet Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning (SOU 2016:18) om färre och digitala nationella prov, som beräknades innebära en kostnadsminskning med 123 miljoner kronor för kommunerna. Anslaget minskades med 61 miljoner per år fr.o.m. 2018 och minskas med ytterligare 62 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2022.

Utökad undervisningstid i lågstadiet

I den beslutade budgeten för 2019 beräknades 225 miljoner kronor 2020 och 900 miljoner kronor fr.o.m. 2021 avsättas för utökad undervisningstid i lågstadiet (bet. 2018/19:FiU3, rskr. 2018/19:116). Mot bakgrund av den rådande lärarbristen bedömer regeringen att utökningen inte bör genomföras. Anslaget minskas därför med 225 miljoner kronor 2020 och beräknas minskas med 900 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Anslaget 1:16 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ökas med motsvarande belopp.

Obligatorisk lovskola

I den beslutade budgeten för 2019 beräknades 350 miljoner kronor fr.o.m. 2020 tillföras anslaget för en skyldighet för skolhuvudmän att erbjuda lovskola i fyra veckor i årskurs 6 till årskurs 9 (bet. 2018/19:FiU3, rskr. 2018/19:116). Eftersom frågan först ska utredas bedömer regeringen att det är för tidigt att tillföra medel för ändamålet. Anslaget minskas därför med 350 miljoner kronor 2020 och 2021. En utökad lovskola ska utredas, och sedan införas 2022.

Anslaget 1:16 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ökas med motsvarande belopp.

Avgiftsfri screening för livmoderhalscancer

Efter förslag i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 9) har kostnadsfri screening för livmoderhalscancer med cellprovtagning införts för kvinnor i Sverige fr.o.m. den 1 januari 2018. Den 1 juli 2019 trädde förordningen (2019:313) om avgiftsfrihet för screening för livmoderhalscancer med cellprovtagning i kraft. För 2020 ökas anslaget med 141 miljoner kronor för detta ändamål. För 2021 och framåt beräknas anslaget ökas med samma belopp. Ökningen finansieras genom att anslaget 1:6 *Bidrag till folkehälsa och sjukvård* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas med motsvarande belopp. Landstingen har 2018 och 2019 kompenserats för kostnaden genom ett bidrag som finansierats från detta anslag.

Övriga ekonomiska regleringar

Kompensation för sänkt skatt för pensionärer

Regeringen föreslår i denna proposition att det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks (se Förslag till statens budget, finansplan m.m., avsnitt 12.2). Förslaget medför att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket innebär en minskning av kommunernas och landstingens skatteintäkter. Regeringen föreslår att kommunerna och landstingen kompenseras för det intäktsbortfall som förslaget medför. Anslaget ökas därför med 4,1 miljarder kronor fr.o.m. 2020. Preliminärt beräknas compensationen fördelas med 2,6 miljarder kronor till kommunerna och 1,5 miljarder kronor till landstingen. Fördelningen mellan kommuner och landsting är

gjord i förhållande till medelskattesatsen för kommuner respektive landsting.

Nedsättning av fastighetsavgiften

Riksdagen antog regeringens förslag i budgetpropositionen för 2013 om en utökad nedsättning av fastighetsavgiften vid nybyggnation (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:FiU1, rskr. 2012/13:37). Den tioåriga nedsättningen av fastighetsavgiften för nybyggda bostäder utvidgas genom att fastighetsavgiften sätts ned helt även 6–15 år efter värdeåret. Utvidgningen gäller för byggnader med beräknat värdeår 2012 eller senare. Ändringen trädde i kraft den 1 januari 2013. Förslaget minskar kommunernas inkomster från fastighetsavgiften stegvis 2018–2027. År 2027 beräknas inkomstminskningen till följd av förslaget uppgå till 960 miljoner kronor. Anslaget ökas till följd av detta med 64 miljoner kronor 2020. För 2021 beräknas anslaget ökas med 128 miljoner kronor och för 2022 med 192 miljoner kronor.

Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark

I avtalet mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet (prop. 2003/04:149, bet. 2003/04:SkU31 rskr. 2003/04:269). Utjämningsbeloppens storlek påverkas av antalet pendlare som omfattas av utjämningsordningen och deras löner. Förändringar i den dansk-svenska växelkursen påverkar också nettobeloppet. Nettot av de utjämningsbelopp som regleras i artikel 6 i avtalet bör fördelas på samtliga kommuner respektive landsting med ett enhetligt belopp per invånare, då den minskning av skatteintäkterna som följer av pendlingen fördelas på hela kommun- respektive landstingskollektivet genom inkomstutjämnningen.

För inkomståret 2017 har Sverige fått betala ca 61,8 miljoner kronor mer i inkomstskatt till Danmark jämfört med inkomståret 2016. Samtidigt har Danmark betalat ca 69,3 miljoner kronor mer i inkomstskatt till Sverige för inkomståret 2017 jämfört med inkomståret 2016. Nettobeloppet blir därmed sammanlagt 7,4 miljoner kronor högre inkomstskatt till Sverige för inkomståret 2017 jämfört med inkomståret 2016. För 2020 föreslås att skillnaden mellan nettobeloppet för inkomståret 2017 och motsvarande belopp 2016 regleras genom en ökning av anslaget

med 7,4 miljoner kronor, varav 4,8 miljoner kronor beräknas avsättas för kommunerna och 2,6 miljoner kronor för landstingen. Fördelningen mellan kommuner och landsting är gjord i förhållande till medelskattesatsen för kommuner respektive landsting. För 2020 och 2021 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp.

Tabell 2.10 Tillskott, ekonomiska regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen och övriga ekonomiska regleringar för anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Miljoner kronor

	Förslag för kommuner 2020	Beräknat för kommuner 2021	Beräknat för kommuner 2022	Förslag för landsting 2020	Beräknat för landsting 2021	Beräknat för landsting 2022
Anvisat för 2019	78 589	78 589	78 589	31 950	31 950	31 950
Generella tillskott till kommunsektorn						
I enlighet med budgetpropositionen för 2017	1 400	3 500	3 500	600	1 500	1 500
I enlighet med budgetpropositionen för 2020	3 500	3 500	3 500			
Nya regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen						
Kommunal räddningstjänst		45	45			
Ungdomsövervakning		2,5	2,5			
Koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården				361	361	361
Begränsa tvångsåtgärder mot barn i psykiatri				100	100	100
HPV-vaccination av pojkar	10	10	10	46	46	46
Tidigare beslutade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen						
Obligatorisk lovskola ¹	350	350	350			
Utökad undervisningstid i lågstadiet ¹	225	900	900			
Prao i årskurs 8 och 9	7,5	7,5	7,5			
Befattningsutbildning för rektorer	3,5	3,5	3,5			
Rätt till vuxenutbildning ²	2	2	2			
Genomströmning i gymnasieskolan	0,9	1,9	1,9			
Offentlighetsprincipen i skolagsreglerad verksamhet	-12,5	-12,5	-12,5			
Läroplans- och skollagsförändringar	-20	-20	-20			
Utveckling nationella prov			-62			
Utökad undervisningstid i lågstadiet ¹	-225	-900	-900			
Obligatorisk lovskola ¹	-350	-350				
Screening livmoderhalscancer				141	141	141
Övriga ekonomiska regleringar						
Sänkt skatt för personer över 65 år	2 611	2 611	2 611	1 449	1 449	1 449
Nedsättning av fastighetsavgiften	64	128	192			
Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark	4,8	4,8	4,8	2,6	2,6	2,6
Överföring till anslag 1:3						
Kommunalekonomiska organisationer	-0,8	-0,8	-0,8	-0,4	-0,4	-0,4
Summa	86 159	88 372	88 724	34 650	35 550	35 550

Anm.: Beloppen är avrundande och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ budgetbeslutet för 2019 aviserades regleringar avseende 2020 som i denna proposition inte genomförs enligt ursprungligt bes lut.²Överföring till/från andra anslag i tabell 2.11.

Skatteväxlingar mellan kommuner och landsting 2020

I systemet för kommunalekonomisk utjämning justeras de länsvisa skattesatserna när skatteväxlingar sker mellan kommuner och landsting. De länsvisa skattesatserna används för att beräkna

inkomstutjämningsbidragen och inkomstutjämningsavgifterna.

Skatteväxlingar medför också ett behov av att justera fördelningen av statsbidragen mellan kommuner och landsting på anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning*. Vid behov avser regeringen att besluta om en sådan justering i samband med beslutet om regleringsbrev för

2020. Justeringen påverkar inte den totala anslagsnivån.

Regeringens överväganden

Tabell 2.11 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Tusental kronor			
	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	110 539 384	110 539 384	110 539 384
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	10 267 600	13 380 100	13 732 100
Varav BP20	4 129 200	3 501 700	3 851 700
Varav			
Kommunal räddningstjänst		45 000	45 000
Ungdomsövervakning		2 500	2 500
Koordineringsinsatser inom hälso- och sjukvården	361 000	361 000	361 000
Begränsa tvångsåtgärder mot barn i psykiatri	100 000	100 000	100 000
HPV-vaccination pojkar	56 000	56 000	56 000
Läroplans- och skollagsförändringar	-20 000	-20 000	-20 000
Obligatorisk lovskola	-350 000	-350 000	
Utökad undervisningstid i lågstadiet	-225 000	-900 000	-900 000
Kompensation sänkt skatt för personer över 65	4 060 000	4 060 000	4 060 000
Reglering Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark	7 400	7 400	7 400
Förstärkning av RKA	-1 200	-1 200	-1 200
Livmoderhalscreening	141 000	141 000	141 000
Överföring till/från andra anslag			
Obligatorisk lovskola	2 000	2 000	2 000
Förslag/beräknat anslag	120 808 984	123 921 484	124 273 484

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 120 808 984 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 123 921 484 000 kronor respektive 124 273 484 000 kronor.

2.6.2 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Tabell 2.12 Anslagsutveckling 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Tusental kronor				
2018	Utfall	4 094 057	Anslags-sparande	1
2019	Anslag	4 505 658 ¹	Utgifts-prognos	4 505 654
2020	Förslag	4 600 438		
2021	Beräknat	4 600 438		
2022	Beräknat	4 600 438		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner enligt lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Regeringens överväganden

Tabell 2.13 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Tusental kronor			
	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	4 446 438	4 446 438	4 446 438
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	154 000	154 000	154 000
Varav BP20	154 000	154 000	154 000
Varav			
Reglering av utjämningsbidrag	154 000	154 000	154 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 600 438	4 600 438	4 600 438

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Omslutningen i kostnadsutjämnningen ökar vanligtvis från ett år till ett annat. Det definitiva utfallet för 2018 fastställdes våren 2019. Anslagsutgifterna för anslaget 2019 beräknas uppgå till 4 505 658 kronor, vilket är 59 220 000 kronor högre än anvisat belopp. I propositionen Höständringsbudget för 2019 (prop. 2019/20:2) föreslås därför att anslaget tillförs 59 220 000 kronor.

Statens utgifter för utjämningen av LSS-kostnader motsvaras utjämningsavgiften som kommunsektorn betalar och som redovisas mot inkomsttitel 7121 *Utjämningsavgift för LSS-kostnader*. De båda beloppen bör överensstämma och prognosen för anslaget bör utgå från de senast tillgängliga uppgifterna om beräknad utgiftsnivå i utjämningsystemet.

En ökning av anslaget är nödvändig för att utjämningsystemet för LSS-kostnader ska kunna upprätthållas.

Regeringen föreslår att 4 600 438 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Utjämningsbidrag för LSS-kostnader* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget uppgå till 4 600 438 000 kronor respektive 4 600 438 000 kronor.

2.6.3 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer

Tabell 2.14 Anslagsutveckling 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer

Tusental kronor				
2018	Utfall	6 725	Anslags-sparande	225
2019	Anslag	6 950 ¹	Utgifts-prognos	6 950
2020	Förslag	8 150		
2021	Beräknat	7 150		
2022	Beräknat	7 150		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till två organisationer inom det kommunalekonomiska området, Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA).

Anslaget får vidare användas till insatser för utveckling av statens styrning av kommuner och landsting.

Kompletterande information

Medlemmarna i RKR har i avtal förbundit sig att årligen stöda föreningens verksamhet ekonomiskt med 1 400 000 kronor vardera per år.

Staten och SKL har i avtal förbundit sig att stöda RKA:s verksamhet ekonomiskt med högst

4 550 000 kronor vardera per år. Från och med 2011 stöder SKL enligt ett tilläggsavtal föreningen med ytterligare 400 000 kronor per år.

Statens styrning av kommunsektorn

Medel för insatser för utveckling av statens styrning av kommuner och landsting kan t.ex. användas till åtgärder som avser fördjupade kunskaps-sammanställningar som spänner över flera områden inom de kommunala verksamheterna.

Regeringens överväganden

Tabell 2.15 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer

Tusental kronor			
	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	6 950	6 950	6 950
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 200	200	200
Varav BP20	1 200	1 200	1 200
Varav			
Förstärkning av RKA	1 200	1 200	1 200
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 150	7 150	7 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

RKR har ansökt om statligt bidrag med 1 400 000 kronor för 2020 års verksamhet (Fi2019/01362/K).

RKA har ansökt om statligt bidrag med 4 550 000 kronor för 2020 års verksamhet (Fi2019/01539/K). Regeringen anser att RKA utöver detta bör tillföras ytterligare 1 200 000 kronor fr.o.m. 2020 för att vidareutveckla stödet till kommuner och landsting.

För att kunna möta kommunsektorns utmaningar och förbättra styrningen i den offentliga sektorn i syfte att skapa mer effektiva verksamheter samt större nytta för medborgarna utökades anslaget med 1 miljon kronor efter förslag i budgetpropositionen för 2017. Regeringen avsatte vidare motsvarande belopp även vid beräkningen av anslaget för 2018–2020.

Regeringen föreslår att 8 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Bidrag till kommunalekonomiska organisationer* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget uppgå till 7 150 000 kronor respektive 7 150 000 kronor.

2.6.4 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen

Tabell 2.16 Anslagsutveckling 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	7 000 000		
2019	Anslag	5 000 000 ¹		5 000 000
2020	Förslag	3 000 000		
2021	Beräknat			
2022	Beräknat			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner och landsting.

Regeringens överväganden

Tabell 2.17 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019¹	5 000 000	5 000 000	5 000 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-2 000 000	-5 000 000	-5 000 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 000 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Stödet fördelas med 80 procent till kommunerna och 20 procent till landstingen. Gotlands kommun får även ta del av de medel som utbetalas till landstingen. För 2020 tillförs kommunerna 2 400 000 000 kronor och landstingen 600 000 000 kronor. Vid fördelningen av medel mellan kommunerna beaktas antalet asylsökande och nyanlända i en kommun samt fördelningen mellan barn och vuxna i förhållande till kommunens befolkningstal. Vid fördelningen mellan landstingen tas hänsyn till antalet asylsökande och nyanlända i respektive landsting. En fördelning av medlen redovisas i samband med att denna proposition presenteras och baseras på statistik som fanns tillgänglig den 1 septem-

ber 2019. Den kommer att fastställas av regeringen efter riksdagens behandling av budgetpropositionen för 2020.

Regeringen föreslår att 3 000 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Stöd med anledning av flyktingsituationen* för 2020. För 2021 beräknas inga medel fördelas via anslaget.

Bilaga

Riktade statsbidrag till kommunsektorn

Bilaga

Riktade statsbidrag till kommunsektorn

Innehållsförteckning

Riktade statsbidrag till kommunsektorn.....	5
---	---

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Riktade statsbidrag till kommunsektorn.....	5
------------	---	---

Riktade statsbidrag till kommunsektorn

Tabell 1.1 Riktade statsbidrag till kommunsektorn

Miljoner kronor

Nr	Bidrag	Dep.	UO	Anslag	Beslutad nivå 2018	Utfall till kommunsektorn 2018	Beslutad nivå 2019	Typ av bidrag	Slutår enligt gällande beslut
1	Regionalt tillväxtansvar i vissa län	Fi	1	5:1	79	79	84	Kostnadsersättning	-
2	Förtidsröstning allmänna valen 2018	Ku	1	6:1	195	195		Kostnadsersättning	2018
3	Verksamhet som värnar demokratin	Ku	1	6:1	15	15	15	Riktat statsbidrag (även till org.)	2025
4	Förtidsröstning EP-valet 2019	Ku	1	6:1			195	Kostnadsersättning	2019
5	Förstärkt skydd för valhemligheten	Ku	1	6:1			17	Kostnadsersättning	2019
6	Förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska	Ku	1	7:1	85	80	89	Kostnadsersättning	-
7	Utvecklingsarbete avseende romers rättigheter och livsvillkor	Ku	1	7:2	5	5	4	Riktat statsbidrag	2019
8	Jordskred och naturolyckor	Ju	6	2:2	75	75	130	Riktat statsbidrag	-
9	Räddningstjänst	Ju	6	2:3	321	353	191	Kostnadsersättning	-
10	Arbete med krisberedskap	Ju	6	2:4	340	340	350	Riktat statsbidrag	-
11	Stärka arbetet med planering av civilt försvar	Ju	6	2:4	130	130	130	Riktat statsbidrag	-
12	Ledningsplatser, kommunal ledning, räddningscentraler	Ju	6	2:4	70	65	70	Riktat statsbidrag	-
13	Utbildning av räddningstjänstpersonal	Ju	6	2:6	18	12	18	Kostnadsersättning	-
14	Lokala säkerhetsnämnder	M	6	3:1	2	2	2	Kostnadsersättning	-
15	Placering av ensamkommande barn	Ju	8	1:2	3 358	1 536	2 074	Kostnadsersättning	-
16	Övriga ersättningar ensamkommande barn	Ju	8	1:2	1 869	498	222	Kostnadsersättning	-
17	Sjukvård till asylsökande	Ju	8	1:2	1 139	1 381	869	Kostnadsersättning ¹	-
18	Asylsökandes skolgång	Ju	8	1:2	804	2 132	595	Kostnadsersättning	-
19	Tillfälligt stöd till kommuner för ensamkommande unga asylsökande m.fl.	Ju	8	1:9	395	395	195	Riktat statsbidrag	2019
20	Tandvårdsförmåner	S	9	1:4	6 332	1 843	6 772	Kostnadsersättning (även till ffg.)	-
21	Tandvårdsförmåner - kompetenscentrum	S	9	1:4	9	8	9	Riktat statsbidrag	-
22	Läkemedelsförmånerna	S	9	1:5	27 057	27 057	28 418	Kostnadsersättning	-
23	Personalsatsning inom hälso- och sjukvård	S	9	1:6	2 000	1 975	2 000	Riktat statsbidrag	2021
24	Förbättring av kvinnors hälsa och förlossningsvården	S	9	1:6	1 600	1 545	1 400	Riktat statsbidrag	2022
25	Patientmiljard	S	9	1:6	1 000	980	1 000	Riktat statsbidrag	2019
26	Professionsmiljarden	S	9	1:6	1 000	955	1 000	Riktat statsbidrag	-
27	Ökad tillgänglighet genom bl.a. mobila team i primärvården	S	9	1:6	400	400		Riktat statsbidrag	2018
28	Kortare väntetider i cancervården	S	9	1:6	391	391	340	Riktat statsbidrag	-
29	Ökad tillgänglighet genom bl.a. pensionerad vårdpersonal	S	9	1:6	200	200		Riktat statsbidrag	2018
30	Livmoderhalscancerscreening	S	9	1:6	141	141	141	Kostnadsersättning	2020
31	Förbättrad barnhälsovård	S	9	1:6	137	120	137	Riktat statsbidrag	2020

Nr	Bidrag	Dep.	UO	Anslag	Beslutad nivå 2018	Utfall till kommunsektorn 2018	Beslutad nivå 2019	Typ av bidrag	Slutår enligt gällande beslut
32	Förstärkt primärvård för kvinnors hälsa	S	9	1:6	130	114	130	Riktat statsbidrag	2019
33	Övriga insatser på cancerområdet	S	9	1:6	65	32	19	Riktat statsbidrag	-
34	Regionala cancercentrum	S	9	1:6	48	48	48	Riktat statsbidrag	-
35	Hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar	S	9	1:6	40	30	40	Riktat statsbidrag	-
36	Rett Center i Jämtlands läns landsting	S	9	1:6	9	9	9	Riktat statsbidrag	-
37	Nationell struktur sällsynta diagnoser	S	9	1:6	8	6	10	Riktat statsbidrag	-
38	Kunskapsnätverk för att främja samers hälsa	S	9	1:6	1	1	1	Riktat statsbidrag	2019
39	Primärvårdssatsning	S	9	1:6			1 500	Riktat statsbidrag	-
40	Satsning på specialistsjuksköterskor	S	9	1:6			400	Riktat statsbidrag	-
41	Nya standardiserade vårdförlopp	S	9	1:6			100	Riktat statsbidrag	-
42	Barncancercentrum	S	9	1:6			60	Riktat statsbidrag	2019
43	Projekt om samordnad utveckling för god och nära vård i glesbygdsperspektiv	S	9	1:6			6	Riktat statsbidrag	2021
44	Sjukvård i internationella förhållanden	S	9	1:7	465	249	476	Kostnadsersättning (även till mottagare i utlandet, m.fl.)	-
45	Förbättrad psykisk hälsa	S	9	1:8	1 224	1 224	1 494	Riktat statsbidrag	-
46	Förbättringar för barns och ungas psykiska hälsa	S	9	1:8	100	90	100	Riktat statsbidrag	2020
47	Motverka psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända barn och unga	S	9	1:8	50	22	50	Riktat statsbidrag	-
48	Motverka psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända	S	9	1:8	40	21	40	Riktat statsbidrag (även till org.)	2020
49	Kunskapsnätverk för att främja samers hälsa	S	9	1:8	2	2	2	Riktat statsbidrag	2019
50	Psykiatrisk traumavård	S	9	1:8	0,5	0,5		Riktat statsbidrag	2018
51	Tortyrskador	S	9	1:8			0,4	Riktat statsbidrag	2022
52	Kömiljarden	S	9	1:11			1 620	Riktat statsbidrag	-
53	Habiliteringsersättning för daglig verksamhet	S	9	4:2	350	200	350	Riktat statsbidrag	-
54	Personligt ombud	S	9	4:2	100	100	100	Riktat statsbidrag	-
55	Rådgivning och annat stöd i LSS	S	9	4:2	95	95	95	Riktat statsbidrag	-
56	Tolktjänst till förtroendevalda	S	9	4:2	74	74	74	Riktat statsbidrag	-
57	Elektronisk kommunikation	S	9	4:2	20	20	20	Riktat statsbidrag	-
58	Ökad bemanning i omsorgen	S	9	4:5	1 995	1 975		Riktat statsbidrag	2018
59	Investeringsstöd till byggande av äldreboenden	S	9	4:5	361	201	696	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
60	Välfärdsteknik i omsorgen	S	9	4:5	350	350		Riktat statsbidrag	2018
61	Avgiftsfri simundervisning	S	9	4:7	300	158		Riktat statsbidrag	2018
62	Utökad lovstöd	S	9	4:7	250	197		Riktat statsbidrag	2018
63	Ökad bemanning m.m. i den sociala barn och ungdomsvården	S	9	4:7	210	197	210	Riktat statsbidrag	2019
64	Sommarlovsaktiviteter	S	9	4:7	199	194	199	Riktat statsbidrag	2019
65	Utökad satsning på bemanning i den sociala barn och ungdomsvården	S	9	4:7	150	150	150	Riktat statsbidrag	2020

Nr	Bidrag	Dep.	UO	Anslag	Beslutad nivå 2018	Utfall till kommunsektorn 2018	Beslutad nivå 2019	Typ av bidrag	Slutår enligt gällande beslut
66	Satsning på sociala barn- och ungdomsvården vid sidan av bemanning	S	9	4:7	100	100	100	Riktat statsbidrag	2020
67	Motverka våld mot kvinnor och barn	S	9	4:7	70	70	70	Riktat statsbidrag	-
68	Motverka akut hemlöshet	S	9	4:7	25	25	25	Riktat statsbidrag	2021
69	#metoo i socialtjänsten - uppdrag att genomföra utbildningsinsatser inom socialtjänsten för att förebygga våldsproblematik	S	9	4:7	25	18		Riktat statsbidrag	2018
70	Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel	S	9	6:1	35	16	35	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
71	Stödlinjer inom alkohol, tobak och spel	S	9	6:1	15	15	15	Riktat statsbidrag	-
72	Ansökan om medel för att utveckla det dopningsförebyggande arbetet i Sverige	S	9	6:1	3	3	3	Riktat statsbidrag	2020
73	Stöd till forskningsprojekt Västra götalandregionen	S	9	7:2	11	11	12	Riktat statsbidrag	2021
74	Stöd till forskningsprojekt Göteborgsregionens kommunalförbund	S	9	7:2	2	2	2	Riktat statsbidrag	2020
75	Stöd till forskningsprojekt Östergötland	S	9	7:2	2	2	2	Riktat statsbidrag	2019
76	Stöd till yngre forskare	S	9	7:2	1	1	1	Riktat statsbidrag	2021
77	Stöd till forskningsprojekt, Dalarnas läns landsting	S	9	7:2	1	1	1	Riktat statsbidrag	2019
78	Stöd till forskningsprojekt, Västmanlands läns landsting	S	9	7:2	1	0,9	0,8	Riktat statsbidrag	2020
79	Specialistkompetenskurser	S	9	8:1	26	3,5	26	Riktat statsbidrag	-
80	Kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess	S	10	1:6	1 444	1 193	1 326	Riktat statsbidrag	-
81	Försäkringsmedicinska utredningar	S	10	1:6	250	172	250	Riktat statsbidrag	-
82	Flyktingguider	A	13	1:1	66	81	66	Kostnadsersättning	-
83	Ersättning för ensamkommande barn	A	13	1:2	9 410	6 605	5 812	Kostnadsersättning	-
84	Schablonersättning	A	13	1:2	8 570	8 400	6 488	Kostnadsersättning	-
85	Ersättning för stöd och service och hälso- och sjukvård	A	13	1:2	500	462	650	Kostnadsersättning	-
86	Ersättning för ekonomiskt bistånd	A	13	1:2	270	192	350	Kostnadsersättning	-
87	Ersättning för initialt ekonomiskt bistånd	A	13	1:2	220	182	100	Kostnadsersättning	-
88	Ersättning för vissa särskilda kostnader	A	13	1:2	110	110	90	Kostnadsersättning	-
89	Ersättning för beredskap och kapacitet i kommuner	A	13	1:2	80	80	60	Kostnadsersättning	-
90	Grundersättning	A	13	1:2	65	66	65	Kostnadsersättning	-
91	Hyreskostnader	A	13	1:2	40	34	40	Kostnadsersättning	-
92	Öka kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation	A	13	2:2	2	2	2	Riktat statsbidrag	-
93	Stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå 2018–2020	A	13	3:1	25	25	25	Riktat statsbidrag	2020
94	Minska och motverka segregation	A	13	4:1	53	18	4	Riktat statsbidrag	-

Nr	Bidrag	Dep.	UO	Anslag	Beslutad nivå 2018	Utfall till kommunsektorn 2018	Beslutad nivå 2019	Typ av bidrag	Slutår enligt gällande beslut
95	Socioekonomiskt eftersatta områden	A	13	4:1			410	Riktat statsbidrag	-
96	Sommarjobb till vissa ungdomar	A	14	1:3	100	0		Riktat statsbidrag	2018
97	Främjande av lokala överenskommelser om viss samverkan om unga och nyanlända	A	14	1:3	70	65		Riktat statsbidrag	2018
98	Ökad jämlikhet i grundskolan	U	16	1:5	500	500		Riktat statsbidrag	2018
99	Gymnasial lärlingsutbildning	U	16	1:5	482	479	382	Riktat statsbidrag	-
100	Hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid	U	16	1:5	389	389	389	Riktat statsbidrag	-
101	Personalförstärkning och fortbildning när det gäller specialpedagogiska insatser samt speciallärarutbildning inom Läraryftet II	U	16	1:5	376	374	344	Riktat statsbidrag	-
102	Undervisning under skollov	U	16	1:5	177	78	206	Riktat statsbidrag	-
103	Fortbildning i specialpedagogik för lärare	U	16	1:5	170	117	59	Riktat statsbidrag	2020
104	Läsllyftet	U	16	1:5	151	137	151	Riktat statsbidrag	2020
105	Personalförstärkning inom elevhälsan	U	16	1:5	150	150	150	Riktat statsbidrag	-
106	Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år	U	16	1:5	119	39	119	Riktat statsbidrag	-
107	Behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare	U	16	1:5	66	65	66	Riktat statsbidrag	2021
108	Försöksverksamhet med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan	U	16	1:5	62	52		Riktat statsbidrag	2018
109	Samordnare för nyanländas lärande	U	16	1:5	52	52		Riktat statsbidrag	2018
110	Förebyggande och främjande arbete inom elevhälsan	U	16	1:5	37	36		Riktat statsbidrag	2018
111	Insatser inom ramen för samverkan för bästa skola och för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända	U	16	1:5	34	17	34	Riktat statsbidrag	-
112	Personalförstärkning i skolbibliotek	U	16	1:5	30	30	30	Riktat statsbidrag	2019
113	Entreprenörskap i skolan	U	16	1:5	28	28	28	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.) ²	-
114	Extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden	U	16	1:5	16	9	42	Riktat statsbidrag	-
115	Fortbildning yrkeslärare	U	16	1:5	12	7	12	Riktat statsbidrag	-
116	Matematiklyftet	U	16	1:5	8	2		Riktat statsbidrag	2018
117	Säkerhetshöjande åtgärder i skolor	U	16	1:5	4	2	4	Riktat statsbidrag	2020
118	Fler lärarassistenter	U	16	1:5			475	Riktat statsbidrag	-
119	Bättre språkutveckling i förskolan	U	16	1:5			100	Riktat statsbidrag	2021
120	Maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet	U	16	1:7	3 029	3 028	2 788	Riktat statsbidrag	-
121	Mindre barngrupper i förskolan	U	16	1:7	828	826	1 228	Riktat statsbidrag	-
122	Fritidshemssatsningen	U	16	1:7	500	498	500	Riktat statsbidrag	2019
123	Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds	U	16	1:7	79	78	79	Riktat statsbidrag	-
124	Verksamhetsstöd till vissa utbildningar	U	16	1:8	110	100	107	Riktat statsbidrag ³	-

Nr	Bidrag	Dep.	UO	Anslag	Beslutad nivå 2018	Utfall till kommunsektorn 2018	Beslutad nivå 2019	Typ av bidrag	Slutår enligt gällande beslut
125	Verksamhetsstöd till vissa utbildningar	U	16	1:8	50	50	50	Kostnadsersättning ⁴	-
126	Verksamhetsstöd till vissa utbildningar	U	16	1:8	30	30	28	Riktat statsbidrag ⁵	-
127	Fortbildning av lärare avseende svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare	U	16	1:10	155	56	195	Riktat statsbidrag	-
128	Fortbildning av lärare samt fritidspedagoger och motsvarande - Lärarlyftet II	U	16	1:10	92	90	90	Riktat statsbidrag	2019
129	Regional yrkesinriktad vuxenutbildning	U	16	1:13	2 315	1 311	2 512	Riktat statsbidrag	-
130	Utbildning som kombinerar med traineejobb	U	16	1:13	204	123	200	Riktat statsbidrag	2020
131	Lärcentra	U	16	1:13	50	50	50	Riktat statsbidrag	-
132	Upprustning av skollokaler och utemiljöer	U	16	1:15	800	759		Riktat statsbidrag	2018
133	Statsbidrag för lågstadiet i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning (lågstadiesatsningen)	U	16	1:16	2 300	2 290	1 971	Riktat statsbidrag	-
134	Höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier	U	16	1:19	3 000	2 747	3 000	Riktat statsbidrag	-
135	Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättat karriärsteg för lärare	U	16	1:19	1 442	1 256	1 442	Riktat statsbidrag	-
136	Särskilda insatser på skolområdet	U	16	1:20	163	163	163	Riktat statsbidrag	-
137	Stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	U	16	1:21	1 000	971	3 500	Riktat statsbidrag	-
138	Deltagande i EU-programmen Atlas och Erasmus+ inom skolområdet	U	16	4:1	18	18	21	Riktat statsbidrag ⁶	-
139	Förstärkning av biblioteksverksamhet i hela landet	Ku	17	1:2	225	221	225	Riktat statsbidrag	2020
140	Kommunala musik- och kulturskolan	Ku	17	1:2	99	99	97	Riktat statsbidrag	-
141	Skapande skola	Ku	17	1:3	186	172	187	Riktat statsbidrag	-
142	Vissa icke-statliga kulturlokaler	Ku	17	1:5	9	8	10	Riktat statsbidrag	-
143	Kultursamverkansmodellen	Ku	17	1:6	1 255	1 255	1 309	Riktat statsbidrag	-
144	Kultursamverkansmodellen, musikverksamhet inom scenkonst	Ku	17	1:6	58	58	53	Riktat statsbidrag	2020
145	Kultursamverkansmodellen allmän förstärkning	Ku	17	1:6	30	30	30	Riktat statsbidrag	2020
146	Kultursamverkansmodellen, biblioteksverksamhet i hela landet	Ku	17	1:6	22	37	25	Riktat statsbidrag	2020
147	Kultursamverkansmodellen, läslov	Ku	17	1:6	3	2	5	Riktat statsbidrag	2020
148	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	Ku	17	3:1	24	24	24	Riktat statsbidrag	-
149	Bidrag till vissa museer/Rörelsernas museum	Ku	17	8:3	5	5	5	Riktat statsbidrag	-
150	Stöd till fritidsgårdar och motsvarande öppen fritidsverksamhet	U	17	12:3	50	43		Riktat statsbidrag	2018
151	Samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar	U	17	12:3	18	17		Riktat statsbidrag (även till org.) ⁷	2018
152	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	Fi	18	1:2	95	0	95	Riktat statsbidrag (även till org. och fttg.)	-

Nr	Bidrag	Dep.	UO	Anslag	Beslutad nivå 2018	Utfall till kommunsektorn 2018	Beslutad nivå 2019	Typ av bidrag	Slutår enligt gällande beslut
153	Stöd för ökat bostadsbyggande	Fi	18	1:8	1 395	1 395		Riktat statsbidrag ⁸	2018
154	Kommunala hyresgarantier	Fi	18	1:8	43	0,8	43	Riktat statsbidrag	-
155	Satsningar av regionala aktörer inom ramen för olika program där kommuner och landsting kan vara stödmottagare	N	19	1:1	1 589	323	1 575	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
156	Stöd till socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden	N	19	1:1	500	489	75	Riktat statsbidrag	2027
157	Hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län	N	19	1:1	10	19	25	Riktat statsbidrag	2020
158	Satsningar av regionala aktörer inom ramen för olika program där kommuner och landsting kan vara stödmottagare	N	19	1:3	1 421	227	1 421	Riktat statsbidrag	-
159	Strandstädning i kustkommuner	M	20	1:1	17	4	17	Riktat statsbidrag	2020
160	Stöd för restaurering av våtmarker	M	20	1:3	200	200	200	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	2020
161	Åtgärder för värdefull natur	M	20	1:3	54	0	24	Riktat statsbidrag ⁹	-
162	Åtgärder för värdefull natur, naturrum	M	20	1:3	2	2	3	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
163	Åtgärder för värdefull natur, biosfärområden	M	20	1:3	2	2	2	Riktat statsbidrag	-
164	Åtgärder för värdefull natur, fjällsäkerhetskommittéer	M	20	1:3	0,2	0,2	0	Riktat statsbidrag	-
165	Avhjälpan av föroreningsskador	M	20	1:4	480	466	524	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.) ¹⁰	-
166	Avhjälpan av föroreningsskador för bostadsbyggande	M	20	1:4	193	148	157	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.) ¹¹	-
167	Klimatanpassning	M	20	1:10	50	13	110	Riktat statsbidrag	2021
168	Åtgärder för havs- och vattenmiljöer, kalkning	M	20	1:11	165	140	165	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
169	Åtgärder för havs- och vattenmiljöer, LOVA	M	20	1:11	135	35	160	Riktat statsbidrag	-
170	Avancerad avloppsrening läkemedel	M	20	1:11	70	41	112	Riktat statsbidrag	2020
171	Internbelastning osv mot övergödning	M	20	1:11	8	1	8	Riktat statsbidrag	2020
172	Åtgärder för havs- och vattenmiljöer, havsplaneringsförordningen	M	20	1:11	4	4		Riktat statsbidrag	2018
173	Skydd av värdefulla naturområden	M	20	1:14	20	17	20	Riktat statsbidrag	-
174	Lokala klimatinvesteringar	M	20	1:17	1 500	98	1 200	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	2023
175	Elbusspremie	M	20	1:17	49	12	80	Riktat statsbidrag	2023
176	Investeringsstöd för gröna städer	Fi	20	1:18	100	99	33	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	2020
177	Energieffektivisering	I	21	1:2	93	87	95	Riktat statsbidrag	2020
178	Energieffektivisering	I	21	1:2	23	15	25	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	2020
179	Energiforskning	I	21	1:4	1 247	7	1 250	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
180	Underlätta etablering av vindkraft för kommuner	I	21	1:5	70	70		Riktat statsbidrag	2018

Nr	Bidrag	Dep.	UO	Anslag	Beslutad nivå 2018	Utfall till kommunsektorn 2018	Beslutad nivå 2019	Typ av bidrag	Slutår enligt gällande beslut
181	Insatser kopplade till nationellt nätverk för vindbruk	I	21	1.5	8	6	10	Riktat statsbidrag	2022
182	Kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	I	21	1:10	38	30	40	Riktat statsbidrag	2020
183	Stadsmiljöavtal	I	22	1:1	1 071	430	996	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	2029
184	Fordonsstöd m.m.	I	22	1:1	900	162	202	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
185	Investeringar i regional plan	I	22	1:1	807	466	791	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
186	Väginvesteringar	I	22	1:1	545	286	834	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
187	Bidrag till avgiftsfri kollektivtrafik för skolungdomar under sommarlovet	I	22	1:1	350	350		Riktat statsbidrag	2018
188	Trimning och effektivisering av väg- och järnvägsinfrastruktur samt miljöinvesteringar	I	22	1:1	280	165	207	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
189	Bidrag till inlandsbanan AB	I	22	1:1	150	150	141	Kostnadsersättning	-
190	Åtgärder mot fordonsmålvakter	I	22	1:1	25	13	25	Riktat statsbidrag	2020
191	Ersättning till kommuner för drift av ickestatliga flygplatser	I	22	1:6	148	63	162	Kostnadsersättning	-
192	Beredskapsflygplatser	I	22	1:6	10	7	10	Kostnadsersättning	-
193	Trafikavtal	I	22	1:7	432	157	462	Riktat statsbidrag	-
194	Trängselskatt Stockholm	I	22	1:11	663	651	703	Riktat statsbidrag	-
195	Regionala bredbandskoordinatorer	I	22	2.5	21	21	21	Riktat statsbidrag	2020
196	Natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen/Ådellövsskogsbruk	N	23	1:2	0,4	0,4	0,4	Riktat statsbidrag	-
197	EU:s stöd till skolmjölk	N	23	1:11	89	17	89	Riktat statsbidrag	-
198	Livsmedelsstrategins genomförande på regional nivå	N	23	1:15	42	40		Riktat statsbidrag	2018
199	Kommuner i glesbygd	N	23	1:17	70	70	70	Riktat statsbidrag	2020
200	Utlysningar från Vinnova inom ramen för olika program där kommuner och landsting kan vara stödmottagare	N	24	1:2	2 970	186	3 140	Riktat statsbidrag (även till org. och ftg.)	-
201	Entreprenörskap i skolan och i högre utbildning	N	24	1:5	28	28	28	Riktat statsbidrag (även till mynd. och org.)	2018
202	Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet	A	25	1:3	500	500		Riktat statsbidrag	2018
Summa					117 090	93 165	108 333		

Anm.: I tabellen redovisas de riktade statsbidrag till kommuner och landsting, inkl. kommunfinansierad verksamhet (till t.ex. enskilda huvudmän inom skolan), som fanns 2018 samt de bidrag som beslutats för 2019. Informationen redovisas baserat på gällande beslut när denna proposition beslutas. I tabellen görs skillnad på riktade statsbidrag som är avsedda att stimulera utveckling inom ett visst område och kostnadsersättningar som är en statlig ersättning för något kommuner eller landsting är skyldiga att utföra. Beslutad nivå 2018/19 visar totalbeloppet för bidraget, dvs. inklusive eventuella medel till utbetalande myndighet eller andra mottagare. Det innebär att delar av de avsatta medlen kan ha gått till organisationer, företag eller utbetalande myndighet utan att det redovisas i denna tabell. Det redovisade utfallet visar hur mycket av de avsatta medlen som gått till kommuner och landsting eller kommunfinansierad verksamhet, t.ex. enskilda huvudmän inom skolan. För att kunna redovisa på den detaljeringsnivå som görs i denna bilaga bygger redovisningen på uppgifter från utbetalande myndigheter, summor kan därför skilja sig från redovisningar i andra delar av denna proposition som bygger på t.ex. nationalräkenskaper och uppgifter från Ekonomistyrningsverket. Dessutom kan avrundningar innebära att beloppen avviker från belopp i andra delar av denna proposition.

¹ Bidraget består av två delar, där en del är ett riktat statsbidrag och den andra delen en kostnadsersättning.

² Finansieringen för detta bidrag kommer från både UO16 och UO24.

³ Posten avser del av anslaget 1.8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet m.m. under utgiftsområde 16. Se ändamål för anslaget under utgiftsområde 16, avsnitt 10.1.8.

⁴ Posten avser del av anslaget 1.8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet m.m. under utgiftsområde 16. Se ändamål för anslaget under utgiftsområde 16, avsnitt 10.1.8.

⁵ Posten avser del av anslaget 1.8 Bidrag till viss verksamhet inom skolväsendet m.m. under utgiftsområde 16. Se ändamål för anslaget under utgiftsområde 16, avsnitt 10.1.8.

⁶ Beslut för detta bidrag fattas endast på anslagsnivå. Nivån för 2018 anger därför myndighetens beslutade fördelning och nivån för 2019 är preliminär.

⁷ Medel går även till samordningsförbund. Det är inte möjligt att specificera hur stor andel av medlen som går till samordningsförbund som går till kommunerna.

⁸ Redovisas som ett generellt bidrag i kommunsektorn.

⁹ Beslut för detta bidrag fattas fr.o.m. 2018 endast på anslagsnivå, summan är därför en uppskattning baserat på tidigare års fördelning inom anslaget.

¹⁰ Medel går via länsstyrelserna till kommunerna.

¹¹ Medel går via länsstyrelserna till kommunerna.